A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1912. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 12-IK NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BÍRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

SZABÓ ISTVÁN

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADVÁNYA.

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA
1912—2171.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1912. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 12-IK NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BÍRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

(II.)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA:

SZABÓ ISTVÁN

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
HIVATALOS KIADVÁNYA.

DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA
1912—2171.

A nagyszalontai református egyházmegye 1912. évi szeptember hó 12-ik napján Nagyszalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak:

Balog Ambrus esperes és *Balogh Elek dr.* egyházmegyei tanácsbíró (helyettes elnök) elnöklete alatt:

I. **Tanácsbirák:**

Lelkészi részről:	*Világi részről:*
Nagy Imre	Balogh Elek dr.
Böszörményi Lajos	Hadházy Kálmán
Csécsi Imre	Tisza Kálmán gróf
Szabó István.	Szarka Sándor dr.
	Fábián Lajos dr.

II. **Ügyészek:**

Szarka Sándor dr., ifj. Hadházy Kálmán dr.

III. **Jegyzők:**

Szabó István, Fogarassy Bálint lelkészi, Tatár Balázs, Szabó Lajos világi részről.

IV. **Számvevőszéki tagok:**

Rácz Gyula elnök, Perecz István előadó, Kolumbán Áron, Kassay Béla, Szarka Sándor dr., Tatár Balázs.

V. **Tanügyi bizottsági tagok** :

Balog Ambrus esperes-elnök ; Kassay Béla előadó ; Nagy Imre, Szabó István, Kolumbán Áron, Bessenyei Imre, Perecz István, Kiss István, Szücs Balázs, Szabó Lajos.

VI. **Tanítóképviselők :**

Pósta Lajos, Szabó Lajos.

VII. **Lelkészek :**

Balog Ambrus sarkadi, Benedek Pál csermői helyettes, Bessenyi Imre mezősasi, Bódogh János mezőbaji, Boros Gábor árpádi, Böszörményi Lajos nagyszalontai, Bugyi János erdőgyaraki, Csécsi Imre aradi, Elek Sándor okányi, Fogarassy Bálint ágyai, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kalas Ferenc belényessonkolyosi, Kassay Béla tenkei, Kézy Ignác feketetóti, Kolumbán Áron kötegyáni, Könyves János várasfenesi, Lengyel Imre radnalippai, Nagy Imre biharugrai, Ónody Sándor mezőgyáni, Perecz István körösnagyharsányi, Szabó István geszti, Szondy Géza kisperegi, Vass Jenő vadászi lelkészek.

VIII. **Egyházak világi képviselői :**

Biharugráról : S. Tóth Sándor gondnok ; *Nagyszalontáról* : K. Balogh József és Gyulai Lajos presbyterek ; *Mezőgyánból* : D. Gyenge János gondnok ; *Sarkadról* : Varga Gábor gondnok ; a *pécskai* leányegyház részéről : Orvos József gondnok, Szűcs József és idős Posztós Mihály presbyterek.

Balog Ambrus esperes — a mindnyájunk felett szerető jósággal őrködő, gondviselő mennyei Atyához emelt, alkalomszerűségével szívünket s lelkünket megragadó és Nagy Imre tanácsbíró indítványára egyhangúlag jegyzőkönyvünkbe felvett következő buzgóságos imádsága után :

„Az Úr Isten az én világosságom
És idvességem, hát kitől félnék ! ?
Ő életemnek ereje jól tudom.
Ki volna hát akitől rettegnék ?“

(Zs. XXVII. 1. v.)

A zsoltárírónak ezen szavaival fejezzük ki jóságos Atyánk benned vetett hitünket, reményünket és irántad való bizodalmunkat e mi egyházmegyei közgyűlésünk megkezdése alkalmával.

„Te benned bíztunk eleitől fogva!“ (Zs. XC. 1. v.)

A te neved segítségül hívásával kezdjük el mostani közgyűlésünkön is a mi tanácskozásainkat, mert te vagy a bölcseségnek örök és kiapadhatatlan kútfeje! „Te nálad van a bölcseség és a hatalom, tied a tanács és az értelem“ (Jób XII. 13.) „Ha az Úr nem építi a házat: hiába fáradnak, akik azt építik“. (Zs. CXXVII 1. v.)

Jó Istenünk, gondviselő mennyei Atyánk az Úr Jézus Krisztusban! Szívünk teljességéből adunk neked hálát, hogy a mi magyar református anyaszentegyházunk felett, annak minden viszontagságai között minden időben hűségesen őrködtél!

A te őrízö gondviselésed hárította el a halálos veszedelmet a mi egyházmegyénk Gondnokának feje felől, akit mi egyházunkhoz való tántoríthatatlan buzgóságáért és odaadó munkásságáért mindnyájan szeretve tisztelünk. Ezért fakad a mi szívünkből irántad, jóságos Atyánk, az erőtlen szavakkal ki nem fejezhető hála szent érzése. A te védelmed, jó Atyánk, a leghatalmasabb paizs, a legbiztosabb oltalom! Soha meg nem csalatkozik, aki te benned bízik! Soha meg nem csalatkozik, aki szíve vallásos meggyőződésével mondhatja:

„Az Úr énnékem őríző pásztorom,
Azért semmiben meg nem fogyatkozom!“
(Zs. XXIII. 1. v.)

Örök Isten, a szívek érzelmeinek, az elmék gondolatainak, az akarat elhatározásainak bölcs igazgatója, szerető édes Atyánk az Úr Jézus Krisztusban! Mi magunk erőtelenek vagyunk. Egyedül a te erődben, egyedül a te bölcseséggel párosult elfogyhatatlan jóságodban bízunk. Midőn e mostani közgyűlésünk alkalmával is a te házadat, a mi anyaszentegyházunkat akarjuk építeni, midőn minden igyekezetünkkel arra törekszünk, hogy közöttünk mindenek ékesen és jó renddel történjenek: a te megsegítő kegyelmedet kérjük, mert „amit erőnkkel véghez nem vihetünk, a te kegyelmed cselekszi helyettünk“ (135. dics. 3. v.)

Te magad igazgasd azért, jó Atyánk, a mi szívünk érzéseit, hogy a szeretet nagy parancsolatáról soha el ne felejtkezzünk. Te magad kormányozd a mi elménknek gondolatait, akaratunk elhatározásait, hogy a szeretetben megtisztult igazsághoz hűségesek legyünk és maradjunk minden mi intézkedéseinkben! Mert csak így remélhetjük, hogy a m fáradozásainkat óhajtott és várt siker koro-

názza. Mert csak így remélhetjük, hogy a mi vetésünknek örvendetes aratása lesz.

Óh, jóságos Atyánk! Hallgasd meg a mi imádságunkat! Teljesítsd be a mi szívünk mélyében fakadó, hozzád intézett könyörgésünket! A te elfogyhatatlan jóságod és kegyelmed nyújtson nekünk újabb meggyőző bizonyságot a felől, hogy:

„Az Úr Ő népének ereje.
A Krisztusnak nagy erőssége.
Tartsd meg azért a te népedet!
És áldjad meg örökségedet!
Legeltessed és vígasztald!
És örökké felmagasztald!“ Ámen.

(Zs. XXVIII. 6. v.)

amidőn lelke melegével üdvözli a tanácsbírói kart, a jegyzőket, a számvevőszék tagjait, a tanítóképviselőket, az egyházak világi küldötteit, a lelkészeket s általában a közgyűlés minden alkotó tagját, egyszersmind sajnálattal jelenti, hogy egyházmegyei gondnok úr őnagyméltósága, a hozzá küldött s felolvasott levele értelmében, elháríthatlan akadály miatt jelen közgyűlésünkön nem vehet részt; ennélfogva az E. T. I. t.-c. 54. §-a értelmében felkéri a hivatalára nézve legidősebb világi tanácsbírót, Balogh Elek dr. urat, hogy a társelnöki széket elfoglalni szíveskedjék — ezzel a közgyűlést megnyitja.

63. Az egyházak világi képviselői beadják megbízó leveleiket.

Neveik felolvasása után a fentebbi sorrendben igazolást nyernek.

64. Esperes jelenti, hogy az egyházmegyei gondnok úron kivül Bagdi János anti, Bokor Sándor erdőhegyi, Hunyady László gyoroki, Juhász Imre magyarhomorogi, Széll Kálmán nagyszalontai lelkészek részint gyengélkedés, részint másnemű halaszthatlan elfoglaltságuk miatt jelen közgyűlésünkön nem vehetnek részt.

Sajnos tudomásul szolgál.

65. Az esperes által elkészített s a gyűlés tagjai között kiosztott tárgysorozatot

felolvasottnak tekintjük s a tanácskozás sorrendjéül elfogadjuk.

66. Esperes beterjeszti következő jelentését *a törvényszerű egyházlátogatásról :*

Nagytiszteletű Egyházmegyei közgyűlés !

A törvényszerű egyházlátogatásról, a hozzám beérkezett jegyzőkönyvek alapján, a következőkben teszem meg jelentésemet :

Nagyszalontán, Gyantán, Belényessonkolyoson, Körösjánosfalván, Belényesújlakon, Belényesben, Köröstárkányban, Kisnyégerfalván, Remetén, Várasfenesen Kolumbán Áron kötegyáni lelkésszel, — Tenkén, Árpádon, Erdőgyarakon, Csegőd p., Kassay Béla tenkei lelkésszel személyesen végeztem az egyházlátogatást.

Sarkadon, Mezőbajjon, Tamáshidán, Kötegyánban Böszörményi Lajos e.-m. tanácsbíró, Kolumbán Áron kötegyáni lelkésszel.

Körösnagyharsányban, Körösszakálban, Magyarhomorogon, Komádiban, Mezősason, Körösszegapátiban és Berekböszörményben Nagy Imre e.-m. tanácsbíró, Perecz István körösnagyharsányi lelkésszel.

Sarkadkereszturon, Okányban, Zsadányban, Biharugrán, Geszten, Radvány p. és Mezőgyánban Bagdi János e.-m. tanácsbíró, Ónody Sándor mezőgyáni lelkésszel.

Ágyán, Szintén, Erdőhegyen, Vadászon, Bélzerénden, Anton, Feketegyarmaton, Nagyzerénden Csécsi Imre e.-m. tanácsbíró, Fogarassy Bálint ágyai lelkésszel.

Kisperegen, Németperegen, Szemlakon, Aradon, Szentleányfalván, Pankotán, Csermőn, Borossebesen, Gyorokon, Radnalippán Szabó István e.-m. tanácsbíró, Szondy Géza kisperegi lelkésszel.

Feketetóton Kassay Béla tanügyi bizottsági előadó, Bugyi János erdőgyaraki lelkésszel együtt végezték az egyházlátogatást felkérésem és megbízásom folytán.

Kitűnő eredménnyel tanítottak :

Nagyszalontán : Szentessy Elek, Seress László, Stiglicz Sándor, Ritoók Sándor, Lehóczki József, Kiss István, Kiss József, Szabó Gyula, Szabó Lajos.

Sarkadon : Schrötter Dániel, Mikó Márton, Falusi Ágnes, Csurgai Teréz.

Kötegyánban : Rovács János, Csatóné Somogyi Mária.

Várasfenesen : Tényiné Somogyi Etelka.

Tenkén : Oláh Ferenc, Szűcs András.

Árpádon : Szűcs Balázs, Bokorné Székely Emilia.

Csegődön : Balogh József.

Körösszegapátiban : Sarkadi Ilona.

Komádiban : Papp Imre.

Zsadányban : Hegyesi Gergely, Zsuga Juliánna.

Geszten : Balog József, Faragó Róza.
Ágyán : Pósta Sándor.
Erdőhegyen : Varga Károly.
Vadászon : Balogh József.
Anton : Kiss Mihály.
Kisperegen : Sinka Gyuláné, Lengyel József.
Pankotán : Uri Lajos.
Kitűnő eredménnyel teljesítették :

a) a vallástanítást : Nagyszalontán a polgári leányiskolában : Kiss István tanító, Sarkadon a polgári fiúiskolában : Hegedűs Albert s.-lelkész, Aradon Csécsi Imre lelkész és Balogh Andor s.-lelkész, Szentleányfalván Kiss Lajos állami ig.-tanító, Belényesen Bottyán Pál lelkész, Körösjánosfalván Tóth Lajos áll. ig.-tanító, Belényessonkolyoson Kalas Ferenc lelkész, Magyarremetén Szathmáry István lelkész, Radnalippán Lengyel Imre lelkész, Anton Ujvári Eszter.

b) Az énektanítást : Szentleányfalván Kiss Lajos állami igazgató-tanító, Belényesen Székely József állami igazgató-tanító, Körösjánosfalván Tóth Lajos állami igazgató-tanító, Anton a községi iskolában Ujvári Eszter.

Az intézkedést kivánó jelentősebb ügyek a következők :

1. Megnyugtató tudomásulvétel végett jelentem, hogy Sarkadon a régi, roskatag lelkészlakás helyett egészen új, világos lelkészlakást építettek 18,500 K költséggel.

2. Örvendetes tudomásulvétel végett jelentem, hogy Nagyszalontán a város által a tenkei úton épített 2 tanterem és 2 tanítói lakás, melyeket a város az iskolafenntartó egyház haszonélvezetébe bocsátott, a törvény által megkívánt minden követelményeknek megfelel. Tiszta, világos, száraz, tágas és egészséges. Egészen téglából van építve. Padozata aszfalttal van burkolva, mi a közönségesen használt puha deszkapadozatnál annyiban célszerűbb, hogy nem nedvesedik át. A gombacsirák növekedése, a penészedés és rothadás által okozott közegészségi kellemetlenség az aszfaltburkolás mellett teljesen ki van küszöbölve, mi a fapadozatnál sáros őszi és tavaszi időben a leggondosabb takarítás mellett is elő szokott fordulni. Mindezek mellett az azokban működő tanerők állítása szerint a legcsikorgóbb téli időben sem voltak ezen tantermek hidegek, pedig hármas nagy ablakok vannak rajtuk.

3. Mezőbajjon az iskolák járvány miatt 4 hónapon át be voltak zárva. De a bezáráson kivűl eső iskolaidőszak alatt is oly nagymérvűek a mulasztások, hogy azokat hallgatással mellőzni nem lehet. Az egyházlátogatóság utasította a lelkészt és gondnokot, hogy az iskolaszék és a presbiterium ne mulassza el a törvényes intézkedések megtételét a mulasztó gyermekek szüleivel szemben.

4. Tamáshidán a gyermekek tanításában és a felmutatott eredményben az előző évekhez képest haladás mutatkozott, bár még sok kívánni való maradt fenn. A múlasztás itt is nagymérvű. A látogatóság a tanítót intette, hogy a tanításban nagyobb szorgalmat fejtsen ki, az iskolaszéki elnököt felhívta, hogy minden törvényes intézkedést tegyen meg a múlasztó gyermekek szüleivel szemben.

5. Belényessonkolyoson Bihar vármegye közigazgatási bizottsága felhívta az egyházat, hogy ha kell, per útján is rendezze azon vitás mesgyét, mely a református tanító erdőilletősége és a Miklós Péter sonkolyosi lakos erdőilletősége között van.

Az egyházlátogatóság felhívta a lelkészt és Miklós Pétert, hogy szerezzék be az 1881. évi elkülönítés alkalmával felvett térképnek a vitás területet feltüntető részét hitelesített másolatban; szerezzék be a szükséges telekkönyvi kivonatokat s azokat az esperesi hivatalhoz további eljárás végett terjesszék be. Miklós Péter a szükséges térkép másolatának beszerzését megígérte.

6. Belényesujlakon a számadás vezetésére vonatkozólag a szabályrendeletben megkívánt naplókat az egyházlátogatóság megnyitotta s azok vezetésére az utasítást élőszóval megadta.

Szécsényi Endre tanítót a látogatóság figyelmeztette, hogy az énektanításban ragaszkodni köteles azon melódiákhoz, melyek az egyházkerületünk által kiadott zsoltárokban vannak.

7. Belényesen az egyházlátogatóság megtartotta azon vizsgálatot, melyet az egyházkerületi közgyűlés 596—1911. sz. határozatával a belényesi fiúiskola államosítása ügyében elrendelt. A vizsgálatról felvett jegyzőkönyvet az esperesi hivatal főtiszteletű püspök úrhoz beterjesztette.

8. Köröstárkányban a számadás vezetését az egyházmegyénk szabályrendelete által megkívánt módon még nem kezdték meg. A gondnok még ma is forintban és krajcárban jegyzi fel kiadásait és bevételeit. Egyházlátogatóságunk utasította a lelkészt és gondnokot, hogy a szabályrendeletünk által megállapított minták szerint a gondnoki naplót, számadási főkönyvet, és adószedő naplót szerezzék be. Adófőkönyvükben pedig ne csak a kirótt tartozás végső összegét tüntessék fel hanem külön rójják ki a megfelelő rovatokba a személyi adót és a 10%-os vagyoni adót. A hátralékot pedig az előző évi adófőkönyvekből hozzák át és tartsák nyilván.

A gondnoknak ajánlotta egyházlátogatóságunk, hogy saját jól felfogott érdekükben is elöregedett lelkészük részére káplántartási átalány gyanánt évi 500 korona megajánlását határozza el a presbiterium.

9. Tenkén a lelkész megjegyezni kívánja, hogy a számvevőszéki elnöktől küldött kivonatban az egyházfentartási alapösszeg:

28,956·14 K értékben hibásan van felvéve, mert ez a szám az összes alapok összege. Az egyházfentartási alapok összege 20,296·20 korona, melyből 6361·20 K takarékpénztári betétben van, 13,935 K pedig kötvényekben van elhelyezve, telekkönyvi biztosítás mellett.

10. Árpádon lelkész azon óhajtásának nyilvánítására, hogy szeretnék három különböző alapjukat a könyvelés egyszerűsítése céljából egyházfentartási alappá egyesíteni: egyházlátogatóságunk óhajtásuk teljesítését nem látja akadályokba ütközőnek. Ha a három alapot eggyé akarják olvasztani: állítsanak ki a mostani három alapítólevél helyett egy alapítólevelet s azt megerősítés végett terjesszék be egyházmegyénk közgyűléséhez.

11. Feketetóton felhívta egyházlátogatóságunk a lelkészt és gondnokot, hogy a folyó évi gondnoki számadást már egyházmegyénk szabályrendelete értelmében vezessék.

12. Körösszakálban egyházlátogatóságunk az adófőkönyv beszerzését és rendes vezetését elrendelte.

13. Körösszegapátiban utasította egyházlátogatóságunk a gondnokot, hogy a lelkésznek a még bent lévő 480 K hátralékot fizesse ki s a tanszereket az iskolafentartó egyház szerezze be.

14. Berekböszörményben egyházlátogatóságunk felhívta figyelmét a presbiteriumnak az iskolák fejlesztésére, az 5-ik tanerő beállítására. A lelkész jelentése szerint a községből folyó év tavaszán 64 család kiköltözött. Emiatt a jövő iskolai évben a tanköteles gyermekek száma kevesebb lesz. Ha a jövő iskolai évben is oly nagy lesz a tankötelesek száma, mint amennyi most volt, mihelyt az adócsökkentési segélyt megkapják: az 5-ik tanerő felállításáról gondoskodnak.

Utasította egyházlátogatóságunk a lelkészt és gondnokot, hogy az alapokról és alapítványokról törzskönyvet készítsenek.

A lelkészi lakás építése folyamatban van.

15. Sarkadkereszturon a tanítói állásra Dobos Géza 1911 okt. 13-án történt eltávozása után 1911. nov. 20-áig azért nem hirdettek pályázatot, mert magánúton tudakozódtak alkalmas tanító után. A nov. 20-ra közzétett pályázat sikertelen maradt. H dvégi János vésztői segédtanító, kinek oklevele nem volt, jelentkezett ugyan, de annak alkalmazását, a kapott információk után, esperes nem ajánlhatta. 1912 január hóban az újabb pályázat lejárta után személyesen jelentkezett Sápi Lajos derecskei tanító és szolgálati bizonyítványát ígérte bemutatni, de ez csak ígéret maradt. Emiatt esperes állásában meg nem erősíthette. Minthogy fizetéskiegészítési államsegélyt nem kaphatott: két hónap után állásáról eltávozni kénytelen volt. Újabb pályázatot hirdettek, mely eredményes volt. Megválasztották Köröstárkányból Dabizs Ferenc okleveles tanítót, ki állását f. évi augusztus első napján el is foglalta.

A lelkész az anyakönyveket nem vezette, 1911, 1912-re költségelőirányzatot nem készítettek.

Esperes Ónody Sándor mezőgyáni lelkészt kérte fel és bízta meg, hogy a betegsége miatt erre képtelen lelkész helyett a hiányokat hozza helyre. Ónody Sándor elismerésre méltó kartársi szeretettel teljesíti az esperes megbízását. Az 1912. évi választók névjegyzékét, az 1912. évi költségvetést elkészítette.

A többi hiányok pótlása is folyamatban van.

16. Ágyán panaszolják, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1908-ik évben megígért 5000 K építési segélyt még ma sem utalta ki. Pedig enélkül a tervbe vett 2 új tantermet nem építhetik fel. A tanítói lakásokat is csak a két új tanterem felépítése után tudnák rendbehozni.

Az iskolákban a mulasztás tetemes, merta fűrészgyár a tanköteles gyermekeket is foglalkoztatja. A községi előljáróság sem jár el elég szigorúan, mert 421 K kirótt birságból csak 27 koronát hajtott be, 394 koronát pedig törlésbe hozott. Feltűnően kevés volt a növendék Kajtorné Molnár Zsuzsánna iskolájában. Itt a tanítás eredménye is nagy hanyatlást mutat. Még a múlt évben kitűnő volt, most csak elégséges.

17. Erdőhegyen az alapítványok és alapok okmányai a számvevőszék kimutatásával egyezőek ugyan, de az egyház az általa kölcsön vett tőkéket nemcsak nem törleszti, hanem még a kamatot sem fizeti. Kamatok fejében az egyház 773·78 K-val tartozik az alapoknak. Ez a tartozás okmány nélkűl „az egyház beteendő tartozása“ címén szerepel.

Kérem szigorú kötelességévé tenni a presbiteriumnak, hogy a kölcsön kamatainak pontos fizetéséről, az adósság törlesztéséről gondoskodni tartsák állásukból folyó kötelességüknek éppen úgy, mintha idegen hitelezőnek tartoznának.

A Varga Károly iskolája nagy haladást mutat. Sok a tanítványa (100), mégis kitűnő tanítónak küzdötte fel magát.

18. Vadászon a fiúiskolában a nyelvtan- és énektanítás sok hiányt mutat. Könyv nélkűl csak kevés éneket tudnak még a felsőbb osztályú tanulók is.

19. Bélzerénden a 377·28 K takarékmagtári alap természetben van meg 21·53 Hl. búza. Egyházlátogatóságunk figyelmeztette lelkészt és gondnokot, hogy a magtári kötvények kifizetett és még követelésben levő értékeit a kötvényekben helyezett íveken is tartsák nyilván, mert a kötvények az eredetileg felvett értéket mutatják, Hogy azokból mennyi áll fenn, csak a törlesztések pontos feljegyzése mutatja meg.

20. Feketegyarmaton Karakas István vezetése alatti fiú-

iskolában a mulasztás tetemes. A tanítás eredménye is gyenge, elégséges.

Egyházlátogatóságunk figyelmeztette tanító urat, hogy nagyobb szorgalommal teljesítse kötelességét. Iskolaszéki elnököt pedig felhívta, hogy a mulasztó gyermekek szüleivel szemben a törvény szerint járjon el.

21. Kisperegen tervbe vették a 4-ik tanítói állás szervezését. A Kispereghez tartozó pécskai leányegyház megalakulásáról külön beadványt terjesztek be.

22. Szentleányfalván a lelkészi lakás fedelének javítása, új magtár és pince építése folyamatban van.

23. Gyorokon Kátay György tanító úrnak nemcsak tanítása eredménye nem üti meg a mértéket, hanem erkölcsi magaviselete sem egyezik meg a tanítói állás méltóságával. Az egyház azért nem emelt ellene panaszt, mert megígérte, hogy állásáról lemond. Minthogy Kátay György állásáról lemondott, intézkedésre szükség nincsen.

24. Radnalippán a lelkészlakon és imaházon egyházhatóságilag engedélyezett javításokat végrehajtották.

Az egyházmegyei tanügyi bizottság nevében jelentem, hogy a tanügyi statisztika zárótételei a következők:

Lélekszám: 92,941.

Iskolaépület: 104.

Ebből 4 az állam által bérelve.

Tanterem: 117.

Növendék: 60-ig 27; 60—80-ig 47; 80—100-ig 30; 100-on felül 9-ben.

Új tanterem: 5.

Bentlakó tanító: 91.

Lakpénzes: 22.

Új tanítói lakás: 4.

Férfi tanító van 85, nő 27, összesen 112. Egy tanítói állás betöltetlen Sarkadkeresztúron.

Fiúkat tanít 41, leányokat 40, vegyesen 31.

Tanító: 112.

Képesített 110, nem képesített 2.

Állandó 109, ideiglenes 3.

Református ismétlőben tanít 38. Igazgató van 2. Új állás 4.

Tanulók statisztikája.

Tanköteles	fiú 5720,	leány 5519,	összesen	11,239
Az egyház iskolájába jár	„ 4016,	„ 3832,	„	7848
Más iskolába jár	„ 1256,	„ 1184,	„	2440
A két címen	fiú 5272,	leány 5016,	összesen	10,288

Iskolába nem jár	fiú	187,	leány	222,	összesen	409
Iskolakerülő	„	261,	„	281,	„	542
A két címen	fiú	448,	leány	503,	összesen	951
Az egyház iskolájába más vallású	fiú	347,	leány	233,	összesen	580
Konfirmáltatott	„	717,	„	687,	„	1404
Ismétlőiskolaköteles . .	„	2153,	„	2051,	„	4204
Az egyház iskolájába jár	„	545,	„	564,	„	1109
Más iskolába jár	„	1026,	„	850,	„	1876
A két címen	fiú	1571,	leány	1414,	összesen	2985
Iskolába nem jár	„	170,	„	158,	„	328
Iskolakerülő	„	412,	„	479,	„	891
A két címen	fiú	582,	leány	637,	összesen	1219
Az egyház iskolájába más vallású	fiú	2,	leány	4,	összesen	6
Konfirmáltatott 12—15 éves	fiú	2,	leány	3,	összesen	5

Bútor : 2780 darab. Értéke : 32,215 korona.
Tanszerek : 3937 darab. Értéke : 13,044 korona.
Tanulók könyvtára : 1619 darab. Értéke : 2389 korona.
Tanítók könyvtára : 699 darab. Értéke : 1958 korona.
Tornaszerek : 6 darab Értéke : 60 korona.
Vezérkönyv, sorban : 65, 123, 76, 59, 44, 53, 15 darab.
Tankönyv sorban : 37, 38, 58, 42, 33, 38.
Testgyakorló-tér : 670 négyszögöl. Faiskola : 4920 négyszögöl.

Kiadás :

Tanítói fizetésre :		
Készpénz	119,834	korona.
Lakbérérték	30,130	„
Földek haszonbér értéke s alapítványi kam.	25,406	„
Termények	13,376	„
Összesen	188,746	korona.
Dologi szükségletekre :		
Tanítói nyugdíj	2,848	korona.
Adók	5,184	„
Épületfentartás	18,991	korona.
Takarítás	11,436	„
Bútorok	4,950	„
Vegyesek	4,965	„
Összesen	48,374	korona.
Rendkívüli kiadások	28,991	korona.
Összes kiadás	266,111	korona.

Fedezet:

Államsegély:	Fizetéskiegészítés	26,980 korona.
	Korpótlék	23,200 „
	Tandíj kárpótlás	14,238 „
	Községi segély	9,316 „
	Alapítványi kamat	2,083 „
	Más forrásból	17,085 „
	Összes fedezet	92,902 korona.

Az egyházat terhelő összes kiadás . . . . 173,209 korona.
Iskolafentartási alap . . . . . 21,935 „
Árva- és szegény-alap . . . . . 11,866 „
Segélyt kapott 405 tanuló . . . . . 1,022 „
értékben.

Folyó tanévben átadatott egy iskola az államnak (Körösszakál).

Vallásoktatásban részesül:		Díjazása:
6—12 éves, 22 egyházban	. . . . .	4,580 korona.
13—15 „ 13 „	. . . . .	790 „
	Összesen	5,370 korona.

Tisztelettel vagyok
Sarkad, 1912 augusztus 26.

Balog Ambrus,
esperes.

Egyházmegyénk közgyűlése esperes jelentését általában tudomásul veszi, jegyzőkönyvében kinyomatja, indítványait határozati erőre emeli, külön is felemlítve a következőket:

ad 1. Jóleső örömmel hallja, hogy a sarkadi egyház tetemes áldozattal egy minden tekintetben megfelelő, modern lelkészlakot építtetett; az egyház e tényével lelkészét becsülte s önmagát tisztelte meg.

ad 2. A múlt nemes hagyományaihoz s a jelen gyors fejlődéséhez méltó módon nyilvánult meg Nagyszalonta város közönségének a kultura iránti fogékonysága s a tanügy érdekeit istápoló buzgósága, amidőn bőkezű áldozattal valóban mintául szolgálható két új tantermet és tanítói lakást építtetett s azokat az iskolafenntartó református egyház rendelkezésére bocsátotta. Szíves örömmel ragadja meg közgyűlésünk a kínálkozó alkalmat, hogy Nagyszalonta város nemes gondolkozású Előljáróságának

ez önmagát dícsérő s a közművelődést szolgáló tény-kedéseért méltányló elismerését és köszönetét fejezze ki.

ad 3. Mezőbajon szigorúan utasítja közgyűlésünk a presbiteriumot, hogy az igen nagymérvű mulasztások apasztása végett a maga hatáskörében minden lehetőt elkövessen, azonkívül pedig forduljon jelentésével az esperesi hivatal útján a közigazgatási bizottsághoz.

ad 4. Tamáshidán a presbiterium gondoskodjék a tanító munkálkodásának ellenőrzéséről ; a mulasztásokról tegyen jelentést esperesi hivatal útján a közigazgatási bizottságnak.

ad 5. Belényessonkolyos a tanító erdőilletősége rendezése tárgyában kövesse az egyházlátogatóság utasítását.

ad 6. Belényesújlak az új számadási naplókat a vett irányítás nyomán vezesse.

Széchenyi Endre tanító az énekeket egyházkerületünk zsoltárainak dallamai szerint tanítsa.

ad 8. Köröstárkány szerezze be az új számadási könyvek nyomtatványait s azokat a kapott utasítás értelmében vegye használatba, s ne forint, hanem koronaértékben számoljon.

Szívére köti közgyűlésünk a presbiteriumnak, hogy öreg és elgyengült lelkészükről gondoskodjék legalább 500 korona kápláni fizetés megszavazásával.

ad 11., 12. Feketetót és Körösszakál gondnoki számadási könyveit az új minták szerint vezesse.

ad 14. Berekböszörmény az ötödik tanítói állás és tanterem létesítését tegye gondoskodása tárgyává. Alapok törzskönyvét készítsen.

ad 15. Sarkadkeresztúr presbiteriumát szigorúan utasítja közgyűlésünk, hogy a tanítói állás üresedése s az egymást felváltó tanítók rendetlen tanítása miatt kétségkívül beállott mulasztást és fogyatkozást igyekezzék új tanítója szorgalmával lehetőleg helyrehozni.

Az anyakönyvek vezetésének, költségelőirányzat és választói névjegyzék készítésének elmulasztása fegyelmi vétséget képez ; e mulasztást lelkész betegsége mentheti ugyan, de jóvá nem teheti. — Ugyanazért felkéri közgyűlésünk a hiányok pótlására

vállalkozó s ezért köszönetünket megérdemlő Ónody Sándor mezőgyáni lelkészt, hogy a tapasztalt hiányokról esperesi hivatalnak további intézkedés végett elentést tegyen.

ad 16. Ágya a tetemes mulasztásról, annak okairól, a községi előljáróság hanyagságáról tegyen jelentést esperesi hivatal útján a közigazgatási bizottságnak. — Molnár Zsuzsánna tanítónőnek a múlt évben még kitűnő, most alig elégséges skolája hanyatlásán megütközik közgyűlésünk s utasítja az ágyai presbiteriumot a tanítónő szorgalmának ellenőrzésére.

ad 17. Az erdőhegyi presbiteriumot szigorúan utasítja közgyűlésünk egyrészt a kölcsönvett tőkék kamatainak pontos fizetésére, másrészt a tőkék állagának visszaképzésére s erről az esperesi hivatalnak tegyen jelentést.

ad 18. Vadászon a fiú-iskola tanítója a nyelvtan- és énektanításban nagyobb szorgalmat fejtsen ki.

ad 19. Bélzeréndi lelkész és gondnok a magtári kötvények tényleges értékét a kapott utasítás értelmében tartsák nyilván.

ad 20. Feketegyarmaton a presbiterium a tetemes mulasztás megszüntetéséről gondoskodjék.

ad 21. Kispereg a tervbe vett negyedik tanítói állás szervezésére igyekezzék.

Általában felhívja közgyűlésünk a lelkészeket, tanítókat, presbiteriumokat az egyház kül- és beléletében, az iskolákban s minden hivatási körben a lelkes és hű munkálkodásra, hogy egyházunkban mindenek mindenütt ékesen és szép renddel folyjanak.

67. Esperes beterjeszti következő jelentését az elnökileg elintézett ügyekről :

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés !

Egyházmegyénk legközelebbi közgyűlése óta a következő fontosabb elnöki intézkedéseket tettem, melyekről midőn jelentésemet beterjesztem : azoknak jóváhagyását remélem és kérem.

1. 203—1912. sz. a. május 21-én. Egyházmegyénk építtető bizottsága a berekböszörményi lelkészi lakás átalakítására vonatkozó tervet és 2400 koronára rugó költségvetést jóváhagyta. Az 1912. év május havának 17-ik napján kelt szakértői véleményben

elősorolt tervezeti javításokat s az ott megnevezett méretű gerendák alkalmazását az építkező egyháznak és a vállalkozónak kötelességévé tettük.

Minthogy az építkező berekböszörményi egyház a fedezetet azon rendkívüli adókivetés alapján — melynek kivetési kulcsát egyházmegyénk közgyűlése 49—1909. sz. határozatával jóváhagyta — kimutatta, az építkezésre az engedélyt megadjuk. De kikötöttük, hogy az építkezés folyama alatt a presbiterium erre kiküldött bizottsága éberen őrködjék a felett, hogy a vállalkozó a szakértői véleményben foglalt szakértői utasítások szigorú megtartásával és ahhoz való pontos alkalmazkodással végeztesse az építkezést. Az ácsmunkánál különösen vigyázzon arra, hogy a mellszorító gerendát oly magasra tegye, amilyenre azt a szakértő a tervrajzban piros tintával megjelölte. A belső szárnyépülethez 5/6" vastagságú páros szarufát minden két ölre alkalmazzon s arra végig szelement húzzon s a kettős szarufát vaskapocscsal mindkét oldalon fogassa össze. Mennyezeti gerendákul 18/20 cm. méretű gerendákat tegyen. A főtető rámakötő gerendák is a tervben megjelölt méretekkel birjanak.

Kikötöttük, hogy az épület elkészülésekor szakértő közbejöttével ejtsék meg az átvételt s a neteláni hiányokat gondosan jegyzőkönyvbe venni el ne mulasszák s azoknak helyrehozását a vállalkozóktól követeljék meg.

2. 208—1911. sz. a. márc. 30. Jóváhagytam azon szerződést, melyet az anti református egyház Rieger Ottó budapesti orgonakészítővel kötött egy 9 fő és 7 mellékváltozatú orgona szállításra vonatkozólag 3650 korona vételárban.

3. 217—1912. sz. a. ápr. 2. Nagy Kálmán okleveles tanító úrnak a várasfenesi presbiterium 9—1912. sz. választóhatározata alapján E. T. VI—29. §. értelmében engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Várasfenesen a kántortanítói állománnyal együttjáró mindennemű kötelességét díjlevélben foglalt javadalmának élvezete mellett jogérvényesen végezhesse és teljesíthesse.

4. Ápr. 2. 219—1912. sz. a. Az erdőgyaraki presbiterium 12—1912. sz. határozata alapján megengedtem, hogy az erdőgyaraki egyház az Erdőgyaraki Hitelszövetkezettől 1000 korona, azaz egyezer korona rövidlejáratú kölcsönt vehessen fel, hogy belső hivatalnokait kifizethesse.

Kikötöttem azonban, hogy ezen 1000 korona kölcsönt, ha előbb nem, de legalább a f. 1912. év okt. hó 15-ik napjáig a gondnok az egyház rendes bevételeiből múlhatatlanul kifizesse s annak megtörténtéről minden további felszólítás bevárása nélkül a lelkész és a gondnok az esperesi hivatalnak jelentést tegyen.

5. Ápr. 22. 265—1912. sz. a. Jóváhagytam a szintei presbiterium 5—1912. sz. azon határozatát, melyben kimondják, hogy a Stowasser János budapesti cégtől egy „Beatrix" modellű „T" dispoziciójú, 5½ játékú, 5 oktávos, 18 változatú, tölgyfavázú, 139 cm. magas, 145 cm. széles és 70 cm. mélységű Harmoniumot vásárolnak 660 koronáért.

A vételárból 580 koronát a „Harmonium-alap" fedez, a többi 80 koronát pedig Szabó János gondnok, Szösz Pál, Török Lajos, Nagy Bálint, Szücs András presbiterek személyökre szóló 5%-os kölcsönképen veszik fel az „Egyházfentartási-alap"-ból azzal a kikötéssel, hogy a tőke és kamat fizetése nem a szintei leányegyházat, hanem a fent megnevezett presbitereket terheli.

6. Május 9. 300—1912. sz. a. A kisperegi református presbiterium 12—1912. évi márc. 21-én kelt határozata alapján engedélyt adtam a kisperegi református egyházgondnoknak arra, hogy a kisperegi hitelszövetkezettől 1000 korona azaz egyezer korona rövidlejáratú kölcsönt vehessen fel oly célból, hogy a belső hivatalnokok második évnegyedi fizetését kiadhassa és építkezésből származott tartozásait rendezhesse.

Kikötöttem azonban, hogy ezen ideiglenes kölcsönt az egyház bevételeiből f. évi október hó 15-ik napjáig okvetlenül kifizesse és annak megtörténtéről minden további felszólítás bevárása nélkül a kisperegi lelkész és gondnok hozzám jelentését tegye meg.

7. Május 24. 312—1912. Berekböszörményi református presbiterium 9—1912. május 19. sz. határozata alapján a berekböszörményi egyháznak engedélyt adtam arra, hogy folyó kiadásainak fedezésére, az egyházi adó terhére 1000, azaz egyezer korona ideiglenes kölcsönt vehessen fel.

Kikötöttem azonban, hogy az ideiglenes kölcsönt az egyház rendes bevételeiből a folyó 1912-ik év október havának 1-sö napjáig okvetlenül kifizetni s a kifizetés megtörténtéről minden további felszólítás bevárása nélkül az esperesi hivatalhoz jelentést tenni tartozik.

8. Júl. 3. 411—1912. sz. Jóváhagytam azon szerződést, melyet az okányi református egyház képviseletében Elek Sándor lelkész és Seprenyi Bálint gondnok kötöttek Megyeri Ferenc és Kiss Lajos nagyszalontai lakosok, építési vállalkozó mesterekkel, mely szerint a fent nevezett vállalkozók az okányi templom és torony tetőzetének és párkányzatának, temploma falának javítási, festési, aranyozási és meszelési munkáját — a szerződésben kikötött feltételek mellett felvállalják 2800 korona, azaz kettőezernyolcszáz korona vállalati összegért.

9. Július 10. 417—1912. sz. a. Egyházmegyénk építtető bizottsága az erdőhegyi egyház lelkészi udvarán építeni szándé-

kozott alsókonyhának és istállónak tervét és költségvetését a szakértők véleménye alapján, annak azon megjegyzése kötelezővé tétele mellett, hogy a folyó gerenda 5/6 hüvelyk (13—16 cm.) méretű legyen, továbbá, hogy a cementcserép hordképességének megfelelően a szarufák nem $^3/_4$ hüvelyk, hanem $^4/_4$ hüvelyk (19·5, 10·5 cm.) méretűek legyenek: elfogadta és törvényerőre emelte.

Az építkezés megkezdésére az engedélyt megadtuk.

Az építkező egyház lelkészének kötelességévé tettük, hogy a nagyon is primitiv terv plajbászos vonalait legalább tintával húzza ki, ha tuss nincsen kéznél, — hogy az letörülhetetlen legyen.

Az építkező egyház presbiteriumának kötelességévé tettük, hogy kiküldött bizottsága által az építkezésre gondosan felügyeljen. Az 50 cm.-re tervezett téglaalapot a földszinten felül legalább 63 cm.-re készíttesse, hogy a rágcsáló férgek által való pusztításnak elejét vegye. Gondosan ügyeljen fel arra is, hogy a vállalkozó a költségvetésben és a szakértői véleményben megnevezett anyagot használjon az építkezéshez.

A szakértő közbejöttével történő átvételt kikötöttük.

Az átvételről felvett részletes jegyzőkönyv beterjesztésére lelkészt és gondnokot kötelezték.

10. Július 10. 394—1912. sz. a. Egyházmegyénk építtető bizottsága a magyarremetei egyház vízimalom tervét és költségvetését, mely 1600 koronára rug, elfogadta és kötelező erőre emelte.

Az építkezés megkezdésére az engedélyt megadta.

Az építkező egyháznak s annak presbiteriumának kötelességévé tettük, hogy saját kebeléből kiküldött bizottsága által az építkezésre gondosan felügyeljen, az építkezéshez jó minőségű anyagot szerezzen be és használjon. Az épület elkészülése után az átvételt szakértő közbejöttével ejtse meg. Az átvételről jegyzőkönyvet vegyen fel s annak egyik példányát jelentéstétel mellett az esperesi hivatalhoz küldje be.

11. Július 10. 65—1912. sz. a. Egyházmegyénk építtető bizottsága a köröstárkányi fiúiskola és tanítóilakás tervrajzának és költségvetésének tárgyalásánál kijelentette, hogy azon szakértői vélemény, melyszerint a most szóban forgó terv beépítendő területe 10 négyzetméterrel több, mint az eredeti tervé, melyből a szakértő azon következtetést vonja ki, hogy a beépített többlet terület költsége az egyház terhe lesz: téves. A vállalkozó a 3-mal jegyzett új terv szerint készítette el költségvetését, melynek végső összege 5622 korona. Ezen összegben benne van mindaz, amit a vállalkozó ezen terv szerint teljesíteni tartozik. Tehát a vállalkozónak semmi joga sem lesz beépített többlet terület után kárpótlást kérni. Különben is ezen terv szerint az épület keskenyebb, mint amilyennek a két előző terv szerint kellett

volna lennie. E keskenyebb épület elkészítése, ha több négyzetméter területű is, kevesebbe kerül, mint a jóval szélesebb épület elkészítése.

A tervet és a költségvetést a szakértő is célszerűbbnek tartja, mint amilyen az előbbi két terv volt. E harmadik tervet és költségvetést egyházmegyei építtető bizottságunk elfogadta és kötelezővé tette azon megjegyzéssel, hogy az utcai felső ablakok 70—100 centiméter mérettel megmaradjanak felülvilágítás és szellőztetés szempontjából.

A vállalkozót kötelezték, hogy jó alapot rakjon le és a falakat a szükséges kötővasakkal lássa el.

Az épület elkészülésekor a szakértő közbejöttével való átvételt az egyháznak kötelességévé tettük. A szokásos 10% biztosíték letételét a vállalkozótól az építtető egyház követelje.

Mindezen feltételek teljesítése mellett az építésre az engedélyt megadtuk.

12. Június 23. 425—1912. sz. a. a mezőgyáni lelkész 186—1912. számú megkeresésére a következőleg feleltem: A pályázati határidőre vonatkozó ellentét dolgában, mely Tiszteletes úr és Ladányi János presbiter között fennforog, határozott állást csak akkor foglalhatnék el, ha a vonatkozó jegyzőkönyvi kivonat a kezemben volna, mert szükségesnek tartanám mindkét fél véleményét és megokolását ismerni.

Azonban az ügy természetéből kiindulva célravezetőbbnek tartom, ha a pályázatot korábban hirdetik meg, hogy a pályázat meddősége esetén legyen idő még egy másik pályázat meghirdetésére is.

Anélkül, hogy a későbbi pályázati határidőt indítványozó Ladányi János presbiter úr felfogását legkevésbé is hibáztatni akarnám, nincs kifogásom az ellen, hogy a pályázati határidőt július 14. (tizennégyre) hirdessék meg, hogy a választást július 16-án ejtsék meg.

Ezen felfogásomat csupán csak azon körülménnyel okolom meg, hogy e korábbi határidőre tett pályázat alkalmával a jobb készültségű és arra való pályázók is jelentkezhetnek, míg ellenben a későbbi időre tett pályázaton már csak a kimaradottak, a kevésbé kapós tanító urak szoktak részt venni.

13. Július 3. 465—1912. sz. a. A berekböszörményi lelkész 132—1912. sz. levelére a következő választ küldtem: Felfogásom szerint Raffai Ilona özvegyének Varga Sándornak a tanítónő halálától számított fél évig jogos igénye nincsen az elhalt tanítónő fizetésére és lakására.

Egyházkerületünk szabályrendelete a népiskolai szervezet és szolgálati pragmatika 161-ik §-ában világosan mondja, hogy:

a tanítónő halála esetén keresetképtelenül hátrahagyott férje és árvái, valamint az özvegyen elhalt tanítónő árvái a halálozástól számítva legalább fél évig a tanító egész fizetését és lakását élvezik.

Minthogy néhai Raffai Ilona tanítónő özvegye Varga Károly tanító úr nem keresetképtelen ; minthogy Raffai Ilonának árvái nem maradtak, csak erőszakos értelmezéssel formálhat jogigényt az elhalt tanító özvegye az elhalt tanítónő félévi fizetésére és lakására. Mert az E. T. VI—32. §-ában általános intézkedés van a tanító halála esetén annak özvegyei és árvái félévi fizetés és lakás élvezetéről, míg ellenben az ugyanezen törvény helyes értelmezése alapján készített népiskolai szervezet 161. §-ában különbséget tesz a keresetképes és kerestképtelen özvegy férj között.

Mindezek alapján a halálozás által üresedésbe jött tanítónői állásra a pályázatot a teljes fizetésre meg kell hirdetni és be kell tölteni, hogy az iskolai év elején az új tanítónő állását elfoglalhassa.

Azonban Varga Sándor tanító úrnak joga van ezen intézkedésem ellen egyházmegyénk közigazgatási bíróságához felebbezéssel élni. Ha egyházmegyénk közigazgatási bírósága a félévi fizetést és lakást Varga Sándor tanító úrnak megítéli, mikor az ítélet jogerőssé válik, az egyházra nézve kötelezővé lesz.

Azonban az iskolaügy jól felfogott érdeke azt kívánja, hogy ne helyettes tanítót, hanem rendes tanítót alkalmazzanak, kinek működése, ha jól választanak, sikert igér.

Ugyanezen alkalommal emlékeztetem tiszteletes urat arra, hogy 144—1912. sz. a. március 6-án felhívtam, hogy Tomka László II-od éves tanítóképezdei tanuló helyettesül alkalmazása ügyében küldje be hozzám a presbiterium vonatkozó határozatát és küldjön 4 korona pecsétdíjat, hogy az esperesi felhatalmazást kiadhassam. Azonban ezen felhívásomnak ma még tiszteletes úr nem tett eleget s emiatt Tomka László helyettesül alkalmazását csak tudomásul vettem, de megerősíteni módomban nem volt.

Ezen felhívásomnak a berekböszörményi lelkész még ma sem tett eleget.

14. Július 18. 484—1912. sz. a. Vettem 77—1912. és 78—1912. sz. a. az okányi presbiterium 3—1912. március 12. és 6—1912. június 9-én kelt határozatait hitelesített kivonatban.

Ezen határozatokat jelen alakjukban jóváhagyni nincsen módomban. Utasítom a gondnokot, hogy az 1911. évi pénztári maradványnak azon részét, melyet még el nem költöttek, 200 korona hijjával azonnal tegye betétbe az ottani hitelszövetkezetnél, ha az betétet elfogad.

A betét rendelkezésökre áll, mikor a renoválás költségeit fizetniök kell. Nincsen akadálya annak, hogy annyit vegyenek fel betétjükből, amennyi fizetnivalójuk van.

Egyházmegyénk 17/II. B/9. sz. végzése egyenesen utasítja erre az okányi egyházgondnokot.

Egyházmegyénk ezen intézkedésében nem nyilatkozik semmi bizalmatlanság a mostani egyházgondnok, Seprenyi Bálint ellen. A jó rend kívánja az egyházmegye határozatában foglalt rendelkezés iránt való engedelmességet. Magának a gondnok úrnak is saját jól felfogott érdekében van, hogy nagyobb összegű pénzt sem hivatalában, sem magánlakásán ne tartson, mert, ha pénzintézetben tartja, azt sem felelősség nem terheli, sem a gyanúsításnak teret nem nyit.

15. Július 15. 585—1912. sz. a. Főtiszteletű és Méltóságos Püspök úrnak 4078—1912. sz. kibocsátó levele alapján és értelmében Gulyás Kiss Gyula végzett hittanhallgató urat felhatalmaztam arra, hogy Komádiban tiszteletes Csák József rendes lelkész mellett az ő felelősségére minden lelkészi hivatalos tennivalót jogérvényesen végezhessen és teljesíthessen.

Azonban köteleztem a felhatalmazott segédlelkész Atyafit, hogy a folyó 1912-ik év szept. 10. és következő napjain Debreczenben kitűzött időben az I-ső lelkészképességi vizsgát letenni s arról nyert bizonyítványát az esperesi hivatalnak bemutatni tartozik.

16. Július 13. 506—1912. sz. a. Szabó Antal mezőgyáni presbiter és társai által az 54—1912. sz. presbiteri határozat ellen beadott s hozzám július 10-én érkezett felebbezésnek helyet nem adhattam. Mert bár lényegében igazuk van a felebbezőknek, de a kellő formák megtartásával hozott presbiteri határozatot megsemmisíteni a törvény szerint csak egyházmegyénk közgyűlésének van joga.

Minthogy én hivatalos kötelességem teljesítése céljából az egész június hónapot hivatalomtól távol voltam kénytelen eltölteni; minthogy az E. T. I. 20. §. 5-ik kikezdése szerint „az esperes a választók névjegyzékének mindkét példányát az illető év június 30-iki kelettel ellátva hitelesíti", a mezőgyáni választók névjegyzékét csak a folyó évi július 5-én tehettem postára s így emiatt a presbiterium határozatában kitett július 7-én a tanítóképviselőt megválasztani nem lehetett, mert a választók névjegyzéke nem volt kezükben s emiatt a választást nem hirdethették meg legalább nyolc nappal előbb, mit a törvény megkíván: utasítom a presbiteriumot, hogy a tanítóképviselő megválasztását illetőleg tűzzön ki újabb határidőt, hogy legalább az nyolc nappal előre meghirdethető legyen. Küldje ki a választást vezető bizottságot.

A tanító képviselőt úgy válasszák meg, hogy a megválasztott

tanítóképviselő működése csak addig tart, míg a jövő 1913. évben a presbiterium ¼-ének kisorsolása alkalmával új presbitereket és új tanítóképviselőt választani módjukban lesz.

A felebbezésben hangsúlyozott azon körülményt, hogy megválasztható férfi tanító Mezőgyánban jelenleg csak egy van: egyből választani pedig tulajdonképen nem lehet, mert az egyből való választás lényegében kinevezés volna: figyelembe nem vehettem, mert az egyházi törvény határozottan elrendeli, hogy a tanító-képviselőt is az egyházközség választásra jogosult tagjai válasszák meg ott, ahol több tanító van, mint Mezőgyánban is.

Ezen intézkedésemet a presbiteriumban kérem meghirdetni, mely ellen a meghirdetéstől számított 15 nap alatt az egyházmegyei közgyűléshez felebbezés intézkedésem végrehajtását nem akadályozza.

17. Július 16. 521—1912. sz. alatt. A csermői gondnokot utasítottam, hogy Bodnár Lajos csermői lelkész által Nagy József gondnok ellen indított perből felmerült 47 korona perköltséget fizesse ki a pervesztes Bodnár Lajos csermői lelkész terhére. Vagyis utasítottam Nagy József gondnokot, hogy dr. Mérő Samu borosjenői ügyvéd úrnak küldje meg a 47 koronát, s azt gondnoki naplójában tegye kiadásba. Az így kiadott 47 koronát a Bodnár Lajos esedékes fizetéséből vonja le és tegye gondnoki naplójában bevételbe.

18. Július 19. 521—1912. sz. alatt. Egyházi törvényünk VI—39. §-a alapján nagytiszteletű Kassay Béla tenkei lelkész, iskolaszéki elnök úr ajánlása alapján Szücs András tenkei református tanítónak engedélyt adtam arra, hogy a „Tenkei Ipar és Gazdasági Takarék és Önsegélyző Egylet"-nél, mint szövetkezetnél a könyvelői állást mint mellékfoglalkozást elfogadhassa és azzal együttjáró mindennemű tennivalóit végezhesse.

Kikötöttem azonban, hogy Szücs András tanító úr ezen állással együttjáró mindennemű kötelességét a rendes iskolai órákon kívül eső időben végezheti és teljesítheti.

19. Július 22. 543—1912. sz. alatt. A kisperegi lelkész és gondnok 163—1912. sz. kérése folytán, a kisperegi presbiterium 19—1912. sz. határozata értelmében E. T. I. 15. §. *d*) pontjának rendelkezése szerint engedélyt adtam Nagy Sándor kisperegi egyházgondnoknak, hogy az ő, továbbá Szondy Géza lelkész és Nagy Ferenc presbiter aláírásával ellátott váltóra 600 korona, azaz hatszáz korona rövidlejáratú kölcsönt vegyen fel az egyház belső hivatalnokainak a folyó évi III-ik évnegyedi fizetésének fedezetére.

Ezen kölcsön engedélyezését indokolta egyetemes konventünk előadójának 4370—1912. sz. értesitése, mely szerint a kisperegi egyház adósegélyének utalványozása az egyetemes konvent

138—1910. sz. határozatának 3-ik pontjában előirt elszámolásig függőben marad.

Megokolta azon körülmény, hogy bár az egyházközség adófizető tagjait egyházi adójuk lefizetésére felszólították, ezen felszólításnak a mai pénzszűk viszonyok között kívánt eredménye nem lett.

Midőn azonban a fentírt okokból a hivatolt törvénycikk értelmében az engedélyt megadtam, szigorúan utasítottam a kisperegi lelkészt és gondnokot, hogy ezen engedélyezett kölcsönösszeget a folyó 1912-ik év december hó 1-ső napjáig egyházi rendes bevételükből kiegyenlíteni tartsák állásukból folyó elengedhetetlen kötelességöknek. Hogy ezen kötelességöket teljesítették, arról hivatalomhoz, minden további felszólítás bevárása nélkül, tegyenek jelentést.

Kötelességévé tettem a kisperegi lelkésznek és gondnoknak, hogy az iskolafentartó egyház tandíjkárpótlás iránti ügyének végleges elintézését Arad vármegye Közigazgatási Bizottsága útján szorgalmazni és sürgetni el ne mulasszák.

20. Augusztus 7. 585—1912. sz. alatt. Dabizs Ferenc okleveles tanító úrnak a sarkadkeresztúri presbiterium 1912 május 12-én kelt megválasztó határozata alapján az E. T. VI—29. §. értelmében engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Sarkadkeresztúron a kántortanítósággal együttjáró mindennemű kötelességet díjlevelében foglalt javadalmának élvezete mellett jogérvényesen végezhesse és teljesíthesse.

21. Augusztus 20. 618—1912. sz. alatt. Pénzes Gábor okleveles tanító úrnak a mezőgyáni református presbiterium 60—1912. sz. választó határozata alapján az E. T. VI—29. §. értelmében engedélyt adtam arra, hogy Mezőgyánban a kántortanítói állással együttjáró mindennemű kötelességét díjlevelében foglalt javadalmának élvezete mellett jogérvényesen végezhesse és teljesíthesse.

22. Augusztus 23. 636—1912. sz. alatt. Ugrai Emma református tanítónőnek a berekböszörményi presbiterium 4—1912. sz. választó határozata alapján az E. T. VI—29. §. értelmében engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Berekböszörményben az I—II-ik osztályú kisebb leányiskolai tanítónői állást elfoglalhassa és ezen tanítónői állással együttjáró mindennemű kötelességét díjlevelében foglalt javadalmának élvezete mellett jogérvényesen végezhesse.

23. Augusztus 27. 638—1912. sz. alatt. Váczy Mária Gizella okleveles tanítónőnek a magyarhomorogi presbiterium 4—1912. augusztus 4. sz. választó határozata alapján az E. T. VI—29. §. értelmében engedélyt adtam és felhatalmaztam őt arra, hogy Magyarhomorogon az újonnan szervezett leánytanítói állomást

elfoglalhassa és ezen állomással együttjáró mindennemű kötelességét díjlevelében foglalt javadalmának élvezete mellett jogérvényesen végezhesse és teljesíthesse.

24. Egyházmegyénk közgyűlésének tanítóképviselőit E. T. I—51. §. *e*) pontja alapján a 49—1907. sz. egyházmegyei határozat *r*) pontja az eddigi 2 tanítóképviselő helyett azok számát 4-ben állapítván meg 104—II—907. sz. alatt közölt szavazatszedő bizottsági jelentés szerint 1907-ben választottuk meg.

E választás folytán az egyházmegyei közgyűlésen tanítóképviselők lettek: Papp Imre komádi tanító, Mikó Márton sarkadi tanító, Pósta Lajos feketegyarmati tanító és Szabó Lajos nagyszalontai tanító, kik az 1908 óta tartott egyházmegyei közgyűléseken részt vettek.

Megbízatásuk lejárt.

Kérem elrendelni, hogy a presbiteriumok szavazzanak egyházmegyei tanítóképviselőkre, hogy már az 1913-tól számított 3 év alatt az újonnan választott tanítóképviselők vegyenek részt egyházmegyei közgyűléseinken.

25. Bánatos szívvel jelentem be, hogy Varga Sándorné Raffai Ilona berekböszörményi tanítónő folyó 1912. évi június 16-án hosszas szenvedés és gyengélkedés után meghalt.

Egy hűséges, szorgalmas, sikeresen működő tanerőt vesztettünk el benne.

Legyen álma csendes! Nyugodjék békében!

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ezekben soroltam el röviden azon főbb intézkedéseket, melyeket egyházmegyénk legközelebbi közgyűlése óta tettem.

Kérem ezt általában tudomásul venni!

Amennyiben egyházi törvényeinkkel megegyeznek és a fennforgó körülmények azokat megokolják: kérem egyszersmind jóváhagyni.

Mély tisztelettel vagyok

Sarkad, 1912 augusztus hó 26-ik napján.

Balog Ambrus,
esperes.

Egyházmegyénk közgyűlése az esperesi jelentést általában tudomásul veszi s mivel az abban foglalt intézkedések egyházi törvényeinkkel megegyeznek s a fenforgó körülmények által indokoltak: a maga részéről is jóváhagyja és megerősíti a következőkben:

ad. 3. Nagy Kálmán várasfenesi kántortanító,

ad. 15. Gulyás Kiss Gyula komádii segédlelkész,

ad. 20. Dabizs Ferenc sarkadkeresztúri kántortanító,

ad. 21. Pénzes Gábor mezőgyáni kántortanító,

ad. 22. Ugrai Emma berekböszörményi tanítónő,

ad. 23. Váczy Mária Gizella magyarhomorogi tanítónő

részére kiadott esperesi felhatalmazásokat jóváhagyja s nevezetteket elfoglalt állásukban megerősíti.

Az építtető-bizottság javaslata alapján

ad. 1. a berekböszörményi lelkészi lakás átalakításának,

ad. 9. az erdőhegyi lelkészlak udvarán alsó konyha és istállónak,

ad. 10. a magyarremetei egyház vízimalmának,

ad. 11. a köröstárkányi fiú-iskola és tanítói lakásnak

tervét, költségvetését és építési engedélyét a külön-külön mindeniknél kikötött feltételek pontos teljesítése mellett jóváhagyja közgyűlésünk;

továbbá jóváhagyja

ad. 2. az anti egyház orgonaszerződését;

ad. 8. az okányi templom és torony kijavítása tárgyában kötött szerződést;

ad. 5. a szintei leányegyház harmonium-vásárlását, elismerését nyilvánítva Szabó János gondnok, Szösz Pál, Török Lajos, Nagy Bálint és Szűcs András presbitereknek, hogy a vételárból még hiányzó 80 koronát együttesen felajánlották az egyháznak;

jóváhagyja:

ad. 4. az erdőgyaraki,

ad. 6. és 19. a kisperegi,

ad. 7. a berekböszörményi

egyházaknak folyó kiadásaik fedezése végett rövid lejáratú kölcsön felvehetésére vonatkozó esperesi engedélyeket az azokban foglalt kikötések pontos teljesítésének feltétele mellett;

ad. 12. helyesli közgyűlésünk esperes felfogását és eljárását a mezőgyáni presbiteriumban a kántortanítói állás pályázati határideje kitűzésénél felmerült ellentét dolgában;

ad. 14. az okányi egyház presbiteriumát és gondnokát felhívja közgyűlésünk a folyó évi tavaszi egyházmegyei jegyzőkönyv 17. *B*) 9. sz. 3-ik pontjában foglalt s a vagyonkezelésre vonatkozó utasítás pontos követésére ;

ad. 16. helyesli közgyűlésünk a mezőgyáni tanítópresbiter választása tárgyában beadott felebbezés elintézési módját indokaival együtt ;

ad. 17. jóváhagyja közgyűlésünk a cserményi lelkész perköltségének a lelkészi fizetésből gondnok által történő kiegyenlítését elrendelő esperesi intézkedést ;

ad. 18. tudomásul veszi és megerősíti Szűcs András tenkei tanítónak a „Tenkei Ipar- és Gazdasági Takarék- és Önsegélyző-Egyesület" könyvelői állása elfogadhatására adott esperesi engedélyt a közölt feltétel mellett.

ad. 24. Az egyházmegyei tanító-képviselők megbízatásának lejártával ezen állások betöltése tárgyában megbízza közgyűlésünk az esperesi hivatalt a szavazás elrendelésére vonatkozó intézkedés megtételével ; megbízza és felhatalmazza Széll Kálmán, Balogh Elek dr., Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán, Szarka Sándor dr. tanácsbírákból és Tatár Balázs főjegyzőből álló bizottságot, esperes elnöklete alatt, a szavazatok felbontására, az eredmény megállapítására, esetleg új szavazás elrendelésére, hogy ezen állások a következő egyházmegyei közgyűlésre már betöltve legyenek.

ad. 25. Egyházmegyénk közgyűlése őszinte, igaz részvéttel értesül Varga Sándorné

RAFFAI ILONÁNAK,

a szelíd lelkületű, szorgalmas, jó tanítónőnek élete szép korában, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytáról. Tisztalelkű gyermeksereg közt munkált itt a földön ; hisszük, angyallelkek közé szállott fel a mennybe ! Legyen csendes teste nyugalma ; legyen örök lelke boldogsága !

68. Esperes beterjeszti következő jelentését a skontró ügyekről:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés !

A skontró ügyekről a következő jelentést teszem :

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium az 1907. évi XLVII.

törvénycikk és az 1908. évi XXVI. törvénycikk alapján korpótlék, fizetéskiegészítés és tandíjkárpótlás címén a következő államsegélyt utalta ki a tanító és az iskolafentartó egyházak részére:

Egyház neve	Tanító neve	Miniszteri leirat száma	Hány éves korpótlék	Fizetés kiegészítés K	f	Korpótlék K	f	Tandíj kárpótlás K	f
N.-szalonta	Varga József	22969		900					
Mezősas	Lovász József	37441	II.			200			
Körösnagyharsány	Református iskola	55324						12	
Tenke	Szücs András	szem. pót.				200			
Bélzerénd	Kozma Sándor	63152		880					
Németpereg	Református iskola	63155						189	
M.-homorog	Váczy Mária	51165		900					
Várasfenes	Nagy Elek Kálmán	82762	I.	141		200		302	
Ágya	Pósta Sándor	85036	I.			200			
		összesen:		2821		800		503	

Mély tisztelettel vagyok
Sarkad, 1912 augusztus hó 26-ik napján

Balog Ambrus,
esperes.

Egyházmegyénk közgyűlése esperes jelentését a skontró ügyekről tudomásul veszi s jegyzőkönyvében kinyomatni rendeli.

69. Esperes beterjeszti számadását az 1912. évi március hó 26-tól 1912. évi augusztus hó 26-ig továbbított pénzekről, melyeknek összege 1900 korona. A számadást egyházmegyénk számvevőszéke felülvizsgálta s rendben találta.

A nagyszalontai református egyházmegye esperesének számadása a továbbított pénzekről 1912 március 26-tól 1912 augusztus 26-ig.

1.	1912 május 29.	Egyházker. pénztártól missioi pénz 1912 I-sö felére	950 K	
2,	1912 június 1.	Lengyel Imre r.-lippai m. lelkésznek		450 K
3.	1912 június 1.	Bokor Sándor erdőhegyi m. lelk.-nek		200 K
4.	1912 június 1.	Szabó József borossebesi m. lelk. nek		300 K
5.	1912 július 3.	Egyházker. pénztártól missioi pénz 1912 II-ik felére.	950 K	
6.	1912 július 23.	Lengyel Imre r.-lippai m. lelkésznek		450 K
7.	1912 július 25.	Szabó József borossebesi m. lelk.-nek		300 K
8.	1912 aug. 7.	Bokor Sándor erdőhegyi m. lelk.-nek		200 K
		Összesen:	1900 K	1900 K

Sarkad, 1912 augusztus hó 26-ik napján.
(P. H.)

Balog Ambrus,
esperes.

Megvizsgáltuk és rendben találtuk. Nagyszalontán, 1912. év augusztus 29-ik napján.

Varga Zoltán,
e.-m. számvevőszéki tag.

Rácz Gyula,
e.-m. számvevőszéki elnök.

Egyházmegyénk közgyűlése esperes számadását a továbbított pénzekről, a számvevőszék jelentése alapján jóváhagyó tudomásul veszi s részére a felmentvényt a szokásos fentartással megadja. A számadást egész terjedelmében kinyomatni, okmányaival együtt levéltárba helyezni rendeli.

70. Balogh Erzsébet nagyszalontai, Kovács Ilona és Kovács Irma sarkadi tanítónők a közgyűlés előtt megjelentek, hogy a hivatali esküt az E. T. VI. t.-c. 26. §-a értelmében letegyék.

Egyházmegyénk közgyűlése a hivatali esküt letett tanítónőket állásukban megerősíti, az eskü letételéről esperesi hivatal részökre bizonyítványt ad.

Utasítja őket, hogy az egyházmegyei Tanító- és Segélyegyesületbe lépjenek be.

Esperes Isten áldását kéri az egyházmegyénk kötelékébe lépett egyházépítő új munkásokra.

71/a. Tanügyi bizottságunk az egyházkerületi tanügyi bizottsághoz a következő jelentést teszi :

„Főtiszteletű Egyházkerületi Tanügyi Bizottság !

A nagyszalontai református egyházmegye népiskoláinak 1911—12. tanévi állapotát feltüntető jelentésünket — az ide vonatkozó népiskolai adatok statisztikai kimutatásának kapcsában — van szerencsénk a következőkben beterjeszteni :

Úgy a félévi iskolai körlátogatást a lelkész és tanító dékánok, mint a nyári törvényszerű egyházlátogatást (canonica visitatio) részint az esperes személyesen, részint az általa megbízott tanácsbírák egyházmegyénk mind a 45 anya- és 8 leányegyházában szokásos módon teljesítették ; kellő körültekintéssel és alapossággal megvizsgálták iskoláinkat s megtették az elismerő, vagy kifogásoló észrevételeiket. A látogatás kiterjedt a 4 egyházunkban levő községi és a 13 egyházunkban levő állami iskolába járó református vallású növendékeinkre is, hol a vallás és énektanítás vétetik számon s örömmel jelentik, hogy e tantárgyak tanítása mindenütt rendben, a legjobb kezekben van ; Aradon (közs. isk.) a segédlelkész-vallástanító és az énekvezér végzik e tisztet a minden-

napi iskola 801 növendékével, a lelkész pedig a felsőbb iskolákban tanít; Belényesen a lelkész buzgalommal tanítja a vallást, úgy az elemi, mint a polgári leányiskolában, valamint a román gimnáziumban és Vaskóhn is; Belényessonkolyoson, Csermőn, Feketetóton, Gyantán, Bihardobrosdon (közs. isk.), Körösszakálban és Radnalippán a lelkész, Kisházán, T.-Széplakon, Magyarcsékén, Okányban (közs. isk.) a tanítók, Magyarremetén a vallást a lelkész, az éneklést a tanító, Anton (közs. isk.), Körösjánosfalván és Szentleányfalván tanítók végezik a vallástanítást mindnyájan elismerésre méltó buzgósággal és dicséretes eredménnyel. — Községi és állami iskolába járó református vallású oktatásban részesülő, elemi növendékeink száma 2440.

Mellőzve ezúttal a statisztikai kimutatás adatait, melyek a csatolt ívekben bennfoglaltatnak s világosan beszélnek, általánosságban azt mondhatjuk, hogy egyházmegyénkben a nevelés és oktatásügy a haladó kor kívánalmainak megfelelően fokozatos előmenetelt, fejlődést mutat; iskoláinkban nemcsak saját egyházunk gyermekei nyerik meg az életre szükséges elemi kiképeztetést, hanem más vallású, sőt más nemzetiségű növendékek is szép számmal részesülnek tanítóink vezetése alatt református szellemű oktatásban.

Iskoláink legnagyobb része osztatlan, sőt épen osztatlan vegyes; osztott iskolákat csak Nagyszalonta és Sarkad tart fenn; elég gyakoriak a túlnépes 100-at meghaladó, egész 126-ig emelkedő létszámmal bíró osztatlan iskolák, melyekre nézve bátran elmondhatjuk, hogy az ily nagy számú 5—6 osztályra oszló növendék sereget módszeresen vezetni, kielégítő sikerrel tanítani: valóban csaknem emberi erőt meghaladó munka; ugyanezért méltányló elismerés illeti azokat a tanítókat, akik e test- és lélekölő munkát teljesíteni s a tanítás és nevelésügy kívánalmainak ily körülmények között is megfelelni képesek.

Ami a tantermek közegészségügyi viszonyait és felszereltségét illeti, azt tapasztaljuk, hogy amily mértékben előtérbe jönnek a fokozatos fejlődés kívánalmai, ép oly mértékben igyekeznek egyházaink anyagi erejükhöz mérten e kívánalmaknak eleget tenni. A legtöbb tanterem elég tágas, elég világos, jól bútorozott, törvényszerű, vagy legalább kielégítő. Az iskola helyisége s a tanító lakása kívül s belül tisztán van tartva mindenütt. Iskolai anyakönyvek, felvételi, mulasztási és haladási naplók vannak s rendben vezettetnek, az egyházkerület által kiadott vezér- és tankönyvek használtatnak kivétel nélkül mindenütt.

Az iskolák szellemi életét tekintve: a tanítók a kötelező tantervet mindenütt megtartják, iskoláikat módszeresen vezetik megfelelő eredménnyel. A mulasztás legtöbb helyen csekély, vagy

legalább tűrhető, ahol tetemesebb mulasztás fordult elő, ott is a községi előljáróságok erélyesebb eljárása s az ide vonatkozó miniszteri rendelet szigorú végrehajtása mellett mind jobban kevesbíthető lesz az.

A növendékek egészségi állapota a legtöbb helyen kielégítő volt, de néhány helyen fellépett a himlő, torokfájás, kanyaró, vörheny, difteritisz járványoknak valamelyike s több-kevesebb ideig akadályozta a tanítást. Az említett járványoknak szórványos fellépése azonban nem annyira az egészségügyi követelményeknek elhanyagolásából származott, mint inkább a múlt esztendőnek s a közelebbi télnek az egészségre általában kedvezőtlen időjárásából magyarázható meg.

Ami az ismétlő iskolát illeti, nyilvántartásunk szerint általános ismétlő van 20 anya- és 3 leányegyházban, gazdasági ismétlő van 22 anya- és 4 leányegyházban ; semmilyen ismétlő iskola sincs — a pusztai iskoláktól eltekintve — 2 egyházban, ú. m. Erdőhegyen és Körösszakálban ; de remélni lehet, hogy az egyházmegyei gyűlésnek az ismétlő iskolák felállítását sürgető utasításait ez egyházak is megszívlelik és végrehajtják. Az ismétlő iskolákban a heti óraszám 2—6 között váltakozik ; a tanítás leginkább csak a téli hónapokon keresztül tart, a külső munkák szünetelése alatt, de 14 helyen az egész iskolai éven át van ismétlő. Nagyon kívánatos volna, hogyha egyházaink az általános ismétlők helyett a több gyakorlati hasznot nyújtó gazdasági ismétlők behozatalára törekednének, annyival is inkább, mert a gazdasági ismétlőket rendesen az állam, vagy községek tartják fenn s ezekben a tanítás, iskolábajárás rendesebb, pontosabb s így az eredmény is több, mint az általános ismétlőkben.

Jelentésünk teljessége végett említést kell tennünk a geszti „Tisza Kálmán kisdedóvodá"-ról, melyet 1902 aug. 24-én kelt alapítvány-levelében boldog emlékezetű édesatyja emlékezetére gróf Tisza István alapított, adományozván a geszti református egyháznak egy teljesen felszerelt óvodahelyiséget óvónői lakással, mellék-épületekkel és szép kerttel ellátva és ennek fentartására 30,000 K alapítványt, melynek 5%-os kamatja 1500 korona. Az óvoda református felekezeti jellegű s mint ilyen a nagyszalontai református egyházmegye fennhatósága alatt áll, de felekezeti különbség nélkül befogad minden óvodaköteles gyermeket. Az óvoda feletti felügyeletet, igazgatást a geszti református lelkész elnöklete alatt 6 férfi és 4 nő tagból álló felügyelő-bizottság gyakorolja, mely a presbyterium közvetítésével az óvoda ügyeiről az egyházmegyei közgyűlésnek évenként jelentést tesz, az óvoda számadását az egyházmegyei számvevőszék útján az egyházmegyei közgyűléshez terjeszti fel Az óvoda immár működésének 11. évében van ;

rendesen meglátogatja a dékán s a canonica visitatio és alkalomadtán a tanfelügyelőség ; e látogatók még mindeddig megelégedésüket, elismerésüket fejezték ki a tapasztaltak felett. Az óvodának elmefejlesztő, kedélyképző, szívnemesítő, rendre s munkára szoktató jótékony hatása az onnan rendes iskolába kerülő nemzedéken örvendetesen észlelhető. — Így áll a geszti egyházban ércnél maradandóbb emléke annak a férfiúnak, kinek neve szíveinkbe vésve van s aki életében nemcsak a nagyok között volt első, de nagy szívével oly igazán tudta szeretni a kicsinyeket is !

Jelentésünket azzal zárjuk, hogy tanügyi bizottságunk s ennek közvetítésével egyházmegyénk közgyűlése — hivatalos kötelességéből kifolyólag — élénk figyelemmel kíséri egyházmegyénk iskoláiban a nevelés és oktatásügy minden mozzanatát s amily örvendetes tudomásul veszi s elismerésével jutalmazza a tapasztalt fejlődést és haladást : épen úgy igyekszik az illetékes tényezők útján orvosolni a netalán itt-ott előforduló mulasztást, fogyatkozást s minden kezében levő eszközt felhasznál azon nemes cél megvalósítása végett, hogy iskoláink valóban azok legyenek, amiknek lenniök kell, t. i. magyar református egyházunknak féltve őrzött, gondosan ápolt veteményes kertjei.

Kiváló tiszteletünk kifejezésével vagyunk

Nagyszalontán, 1912 szeptember 12-én. *Balog Ambrus* esperes, tanügyi bizottsági elnök, *Kassay Béla* tanügyi bizottsági előadó".

Jóváhagyó tudomásul vesszük.

71/b. A Református Tanítók Országos Egyesülete kéréssel fordult egyházkerületünk közgyűléséhez a „Tanítók segélyző pénztára" felállítása tárgyában. A felterjesztés az intézmény humánus célját „önhibájukon kívül szükségben levő tanító-családok sorsának könnyítésében és az élet terhének elviselhetőbbé tételében" jelöli meg. A dunántúli református egyházkerület 1911. évi közgyűlése a „Tanítók segélyző pénztárának" felállítását elhatározta. A tiszántúli egyházkerület közgyűlése a „Református tanítók országos egyesülete" kérelmének helyt adva, elhatározta, hogy a „Tanítók Segélyző Pénztára" címen egy külön segélyző alapot létesít és 236—1912. sz. határozatában 12 pontban foglalta össze a Segélyző pénztár alapszabályait.

A címe : „A tiszántúli református egyházkerület Tanítók segélyző pénztára".

A 2. §. szerint a segélyző pénztár rendes tagja az egyházkerület református iskoláiban működő minden tanító és tanítónő, kiknek erkölcsi kötelessége a segélypénztár gyarapítását tetszésszerinti bármily csekély évi járulékkal előmozdítani.

A 3. §. szerint alapító tag az, aki az alaptőke gyarapításához legalább 100 korona alapítvánnyal járul.

A 4. §. szerint pártoló tag az, aki legalább három éven át tetszésszerinti összeggel gyarapítja a kiosztásra szánt segélyt.

A 6. §. szerint a pénztár jövedelméül szolgálnak még : az egyházkerület évi adományai, a konfirmándus növendékek vizsgai adományai, az évzáró templomi vizsgálat alkalmával a perselyekben gyűlt összeg, az egyházmegyék, egyházak és tanító egyesületek pénztárainak adományai stb.

A 9. §. szerint a segélyek folyósítása azonnal kezdetét veszi, mihelyt az alap 10,000 koronára emelkedik.

A 11. §. szerint a segélyt az egyházmegyék tanügyi bizottsága felterjesztésére és javaslatára a kerületi tanügyi bizottság állapítja meg.

Egyházmegyénk közgyűlése örömmel veszi tudomásul az egyházkerület 236—1912. számú azon határozatát, mellyel a tiszántúli egyházkerület „Tanítók Segélyző Pénztárát" szervezte s ezzel alapot teremtett és irányt mutatott arra, hogy az önhibájukon kívül szükségben levő tanító-családok anyagi segélyezésével a hivatalos egyház éreztesse a szerető és könyörülő szív melegét azokkal, kik az egyház magasztos céljaiért küzdve, az élet nehéz súlyai alatt roskadozva, segítségért folyamodnak.

Egyházmegyénk mint mindig, úgy a jelen esetben is készséggel áll azok sorába, kik e humánus cél elérésére sietnek s felajánlja erkölcsi és anyagi támogatását. Elhatározza, hogy 100 korona befizetésével a „Tanítók segélyző pénztára" alapító tagjai közé belép s kötelezi magát arra, hogy a kiosztásra szánt összeg gyarapításához évi 20 korona adományával mindaddig hozzájárul, míg e pénztár a szabályaiban foglalt nemes célt szolgálja.

Felhívja a kebelébe tartozó egyházközségek presbiteriumait arra, hogy tehetségükhöz mérten e célra bizonyos évi, vagy egyszersmindenkori segélyt szavazzanak meg.

Felhívja a tanítótestület vezetőségét és általa az egyházmegye összes tanítóit, hogy a tanítóság érdekében létesített eme nemes célú intézmény érdekében kövessenek el minden lehetőt, hogy az áldásos működését minél előbb megkezdve, gyakorolhassa a felebaráti szeretet egyik legszebb tényét : *a könyörületességet.*

72. Olvassuk a számvevőszék következő jelentését :

„Jegyzőkönyv,

felvettük a nagyszalontai református egyházmegye számvevőszékének Nagyszalontán, 1912. évi szeptember hó 11. napján tartott üléséről.

Jelen voltak : Rácz Gyula elnöklete alatt Kassay Béla, Kolumbán Áron, Szarka Sándor dr., Tatár Balázs és Perecz István számvevők, utóbbi úgy is, mint előadó jegyző.

I. Elnök szíves szavakkal üdvözölve a megjelent számvevőket, a gyűlést megnyitja.

II. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy az egyes alapok szabályszerű kezelése tárgyában kelt 23—1911. sz. egyházmegyei közgyűlési határozat, — nagytiszteletű esperes úr 589—1912. sz. alatt kelt átírata szerint, — a kanonika vizitáció által foganatosíttatott és hogy az alapok kezelése az egyes egyházaknál rendben találtatott.

Egyházmegyei közgyűlésünk számvevőszéki elnök jelentését jóváhagyó tudomásul veszi ; s az egyes lelkészek figyelmét ismételten felhívja a 99—1911. sz. egyházmegyei végzés azon rendelkezésére, hogy az alapok és alapítványok állagában történő mindennemű változásról, a számadások beterjesztése alkalmával a számvevőszékhez is tegyenek jelentést.

III. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy a 17/III—1912. sz. egyházmegyei végzéssel kiküldött bizottság, Kolumbán Áron elnöklete alatt, megbízatásának eleget tett. Bemutatja a készített költségelőirányzat-tervezetet, mely a fedezetnél 7, a szükségletnél 11 főcím alatt csoportosítja az egyes egyházaknál előforduló bevételeket és kiadásokat s kéri a munkálat elfogadását.

Egyházmegyei közgyűlesünk a beterjesztett költségelőirányzat-tervezetet elfogadja, az egyházmegyei közigazgatási pénztár terhére 1000 példányban kinyomatja s annak használatát a jövő 1913. évtől kezdve minden egyházban kötelezőleg elrendeli ; — végül felkéri nagytiszteletű esperes urat, hogy a jövő évi költségelőirányzat elkészítését elrendelő körlevélben hívja fel a lelkészek figyelmét arra, hogy a költségelőirányzat készítéséhez szükséges nyomtatványt a közigazgatási pénztár útján szerezzék be.

IV. Számvevőszéki elnök jelenti, hogy a körösszakáli, radnalippai, tamáshidai és berekböszörményi egyházak az egyházmegyei közgyűlés 17B/6., 17B/7., 17B/8. és 17B/10—1912. sz. a. kelt végzésében foglalt meghagyásoknak eleget tettek.

Egyházmegyei közgyűlésünk számvevőszéki elnök bejelentését

tudomásul véve, nevezett egyházak 1911., illetőleg 1912. évi számadásait, a szokott óvások fenntartása mellett, végleg megerősíti.

V. Tárgyaltattak a kifogásolt és pótlásra utasított számadások vizsgálatára vonatkozó számvevői jelentések, amelyeknek során a nyert felvilágosítások és pótlások után

A) rendben levőnek találta számvevőszékünk a következő egyházak számadásait :

1. A magyarremetei egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 1159·32 korona
kiadása . . . . . 1146·23 „
maradványa 13·09 korona

b) terménnyszámadását, melynek
bevétele . . . . . 99 hl. 15 l. termény
kiadása . . . . . 99 hl. 15 l. „
maradványa — hl. — l. termény

c) alapítványi számadását, melynek főösszege 400 korona 46 fillér, 56 hl. 62 l. termény, azzal, hogy a M. P. I. T. alapítótagsági díjának kamatjával, valamint a lelkész fizetésénél 11 korona 76 fillér párbér pénzzel, 6 négyszögméter hasított tűzifával és 56 nyaláb szénával hátralékban maradtak az 1911. évről.

2. A magyarhomorogi egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 4499·18 korona
kiadása . . . . . 3077·88 „
maradványa 1421·30 korona

b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 368·51 korona

3. A magyarcsékei leányegyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 1590·78 korona
kiadása . . . . . 477·46 korona
maradványa 1113·32 korona

4. A mezőgyáni egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 4674·26 korona
kiadása . . . . . 4024·99 korona
maradványa 649·27 „

b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 2372·30 korona

5. Az árpádi egyház

a) központtári számadását, melynek bevétele 8959·10 korona
kiadása . . . . . 8904·90 „
maradványa 54·20 korona

b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 17,397·03 korona
c) új iskolaépítési számadását, melynek
bevétele . . . . . 17,842·— korona
kiadása . . . . . 17,577·49 „
maradványa 264·51 korona

6. A gyoroki egyház
a) közpénztári számadását, melynek bevétele 3940·11 korona
kiadása . . . . . 3923·45 „
maradványa 16·66 korona
b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 1788·76 korona

7. A körösszegapátii egyház
a) közpénztári számadását, melynek bevétele 6321·03 korona
kiadása . . . . . 6307·09 „
maradványa 13·94 korona

azzal, hogy a Szabó Károly tanító által költözködési díj címén felvett, de egy waggon tűzifa elszállítására fordított (84/a. tsz. a.) 68 korona 73 fillér az egyház pénztárának visszatérítendő, mert egy waggon tűzifa elszállítására nem kötelezhető az egyház pénztára azzal a tanítóval szemben, akinek évi fizetésében mindössze 2 öl fa van, mert ilyen mennyiségű fát nem lehet a megválasztott tanító olyan ingóságának tekinteni, amit az egyház elszállítani köteles volna.

b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 8558·87 korona

8. A pankotai egyház
a) közpénztári számadását, melynek bevétele 2442·88 korona
kiadása . . . . . 1564·41 „
maradványa 878·47 korona
b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 1080·29 korona

9. A csermői egyház
a) közpénztári számadását, melynek bevétele 2738·84 korona
kiadása . . . . . 2723·54 „
maradványa 15·30 korona

azzal, hogy a Bodnár Lajos kezelése alatti pénzekről szóló, s 1912 január 1-től április 1-ig terjedő számadás a jövő évben terjesztendő fel.

b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 189·83 korona

10. A köröstárkányi egyház
a) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 655·89 korona

11. A feketetóti egyház
a) takarékmagtári számadását, melynek főösszege készpénzben 1379 korona 30 fillér, búzában 113 mm. 88 kg., tengeriben 99 mm. 52 kg.

12. A zsadányi egyház
a) közpénztári számadását, melynek bevétele 4807·28 korona
kiadása . . . . . 4793·59 „
maradványa 13·69 korona

b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 5884·56 korona
és 213 hl. 92 l. búza.
c) iskolaépítési számadását, melynek
bevétele . . . . . 16,749·92 korona
kiadása . . . . . 15,754·04 „
maradványa 995·88 korona

Egyházmegyénk közgyűlése ezen 12 egyház rendben levő számadásaira vonatkozólag a felmentvényt — a szokott óvások fenntartása mellett — megadja; a zárótételeket a 18—1908. sz. egyházmegyei végzés értelmében jegyzőkönyvébe felvételi.

Külön utasítja azonban a magyarremetei egyház presbiteriumát, hogy M. P. I. T. kamathátralékát, valamint lelkészi fizetésnél levő hátralékokat folyó évi október hó 15. napjáig múlhatatlanul fizessék ki és ennek megtörténtéről lelkész és gondnok a jelzett időig úgy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez tegyenek jelentést.

Utasítja a körösszegapátii egyház presbiteriumát, hogy Szabó Károly tanítóval 68·73 koronát folyó évi október hó 15-ig fizettessen be az egyház pénztárába, s ennek megtörténtéről lelkész és gondnok úgy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez tegyenek jelentést.

Végül utasítja a cserméi lelkészt, hogy most beterjesztett, 1912 január—március hónapokról szóló számadását, mely a jövő évben beterjesztendő számadásnak alkotó része, az 1912. évi június 9-én kelt presbiteriumi határozatnak megfelelőleg állítsa össze s terjessze be annak idején a számvevőszékhez.

B) Elfogadhatónak és meghagyással jóváhagyhatónak találta számvevőszékünk:

1. A berekböszörményi egyház
a) közpénztári számadását, melynek bevétele 9298.65 korona
kiadása . . . . . 9297.65 „
maradványa 1.— korona

ban van feltüntetve, úgyde a 97. tsz. nyugtánál 9 fillér a gondnok javára, a 233. tsz. nyugtánál 3 korona a gondnok terhére irandók, mint tévesen bevezetett összegek ; gondnok terhére irandók még a 26. és 29. tsz. a. 3 darab váltó árában kiadott 2 korona 60 fillér, mert ugyanez az összeg a 325. tsz. a. szövetkezeti számlán is fel van véve és kiadásba téve. Ugyanezen számlán 80 fillér van kiadva egy váltó árában, holott az ezen időben lejárt, 118. tsz. a. könyvelt váltó rendezésénél a váltó ára a leszámitoló cédulán van felszámítva, a 119. tsz. a. kölcsön rendezésénél a 120. tsz. a. 3 darab olyan értékű váltó lett felszámítva, amelyek nemcsak a 119., hanem a 118. tsz. a. kölcsönök rendezéséhez is elegendők. Itt a gondnok terhére irandó 1 korona 20 fillér. A 300. tsz. a. kölcsön rendezésnél 80 fillér váltó van felszámítva, mellékelve azonban 40 filléres lejárt váltó van s a 380 koronás kölcsön rendezéséhez 40 filléres váltó is elég. Gondnok terhére irandó 40 fillér. Az elszámolásból kitetszőleg Budai János többet vett fel 3 korona 79 fillérrel, Asztalos Ferenc 1 fillérrel. Lesz tehát a helyes főösszeg a

bevételeknél . . . . . 9298·74 korona
a kiadásoknál . . . . . 9286·65 „
a maradványoknál 12·09 korona

melyből 8 korona 29 fillér Balogh József gondnokot, 3 korona 7 fillér Budai János lelkészt, 1 fillér Asztalos Ferenc tanítót terhel.

Fizetetlenül maradt köztartozások : egyházmegyei közigazgatási költség c. 207·37 korona, lelkészi könyvtárdíj c. 50·— korona, vegyes e. m. köztartozások c. 7·95 korona, M. P. I. T. tagdíjkamat c. 10·— korona, megyei pótadó c. 13·81 korona, erdőkezelési illeték c. 3·06 korona. Összesen 292. 19 korona.

Adóssága van az egyház pénztárának. . . 6591·51 korona
Követelés hátralékban . . . . . 661·98 korona
b) alapítványi számadását, melynek
főösszege . . . . . 4355·61 korona

72 mm. 50 kg. búza, azzal, hogy ezen főösszegből felhasznált az egyház pénztára 1554·31 koronát.

c) A közpénztári számadásból kitetszőleg építési és harangpénztára is van az egyháznak (kölcsön vettek e két pénztárból az

elmúlt évben 1272·20 K-t), számadást azonban nem terjesztettek be róluk.

Egyházmegyénk közgyűlése a közpénztári és alapítványi számadásokat a következő meghagyásokkal hagyja jóvá:

1. Utasítja a presbyteriumot, hogy Balog József gondnokkal 8·29 K-át, Budai János lelkésszel 3·79 K-át, Asztalos Ferenc tanítóval 1 f-t 1911. évi számadási térítmény címén folyó évi október 15. napjáig fizettessen be az egyház pénztárába és ennek megtörténtéről lelkész és gondnok a jelzett időig tegyenek jelentést úgy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez.

2. Fizetetlen köztartozásaikat f. évi december 1. napjáig az illetékes pénztárakba fizessék be és ennek megtörténtéről lelkész és gondnok tegyenek jelentést úgy az esperesi hivatalhoz, mint a számvevőszék elnökéhez.

3. Mivel az érvényben levő adókulcsuk szerint folyó szükségleteiket sem képesek fedezni, adósságuk törlesztése céljából az E. T. III. t.-c. 16. és 20. §§-ai alapján kérjenek engedélyt egyrészről rendkívüli adó kivetésére egyházmegyénk közgyűlésétől, másrészről a jövő évre készítendő költségelőirányzatukban a rendkívüli adónak megfelelőleg necsak a kamatokra, hanem minden egyes adósságuk tőkéjének a visszafizetésére is vegyenek fel megfelelő összegeket.

4. Az alapítványi, harang és építési pénztárakból az egyház közszükségleteire felhasznált összegekről állítsanak ki szabályszerű adósleveleket és mutassák be f. évi október 15-ig az esperesi hivatalnak.

5. A harang- és építési pénztárakról készítsenek rendszeres számadást és a folyó évről szóló számadásokkal együtt terjesszék be annak idején a számvevőszékhez.

C) Nem tettek eleget az egyházmegyei közgyűlés 17/*B*)—1912. szám alatt kelt meghagyásának a belényessonkolyosi és belényesújlaki egyházak, nem terjesztette be 1911. évi számadásait a sarkadkeresztúri egyház.

Egyházmegyei közgyűlésünk megütközéssel veszi tudomásul, hogy meghagyásának a belényessonkolyosi és belényesújlaki egyházak nem tettek eleget s épen ezért komolyan figyelmezteti nevezett egyházak presbyteriumát, hogy a vett meghagyásoknak a törvényes következmények terhe alatt október 15-ik napjáig múlhatatlanul tegyenek eleget. A sarkadkeresztúri egyház számadásainak az egyház költségén leendő elkészítésével Ónody Sándor mezőgyáni lelkészt bízza meg.

VI. Az Ónody Sándor lemondásával és a Borbély László halálával megüresedett számvevőszéki tagságok betöltésére vonat-

kozólag tisztelettel javasolja számvevőszékünk egyházmegyénk közgyűlésének Bugyi János erdőgyaraki lelkész és Tóth István nagyszalontai szolgabíró megválasztását.

VIII. Több tárgy nem lévén, számvevőszéki elnök jelen űlés jegyzőkönyvének hitelesítésére dr. Szarka Sándor és Tatár Balázs Nagyszalontán lakó számvevőszéki tagokat felkérve, a gyűlést bezárja.

Kmf. Perecz István előadó-jegyző, Rácz Gyula számvevőszéki elnök.

Hitelesítjük Nagyszalontán, 1912 szeptember hó. *Dr. Szarka Sándor, Tatár Balázs* számvevők".

Egyházmegyénk közgyűlése a számvevőszék jegyzőkönyvének II., III., IV., V. és VI. száma alatt foglalt javaslatokat magáévá teszi, határozati erőre emeli s Bugyi János lelkészt és Tóth István szolgabírót a számvevőszék tagjaivá választja.

73. A berekböszörményi ref. egyház lelkésze és gondnoka az egyház nevében az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyását kérik arra nézve, hogy az egyház 1911. és 1912. évi költségvetési hiányának, valamint több rendkívüli kiadásának összesen 2250 K-át kitevő összeg fedezésére rendkívüli egyházi adót vethessenek ki, már az 1912. évre visszamenőleg. A rendkívüli egyházi adó kulcsát a presbyterium a következőleg állapította meg: személyadó páronként 2 K, özvegyekre személyenként 1 K, vagyonadó az állami adó után a már kivetett %-on felül még 5%. Az egyházközségi közgyűlés ezt a kulcsot elvetve, a vagyoni adó teljes elhagyásával a személyi adó kivetésére kér engedélyt, amely adó lenne páronként 3 K, özvegyekre nézve személyenként 1·50 K.

Egyházmegyénk közgyűlése felhatalmazza a berekböszörményi ref. egyház presbiteriumát, hogy az 1911. és 1912. évi költségvetési hiányának, valamint rendkívüli kiadásainak fedezésére az 1912. évre számítandólag rendkívüli egyházi adót vethessen ki, még pedig a presbiterium által megállapított rendkívüli adókulcs szerint, tehát személyi adóként egy párra két koronát, özvegyekre személyenként egy koronát, vagyoni adóként pedig az állami adó után a már kivetett egyházi rendes adó %-án felül öt százalékot.

Felhívja egyházmegyénk közgyűlése a berekböszörményi ref. egyház presbiteriumát, hogy sürgősen tegyen eleget mindazon feltételeknek, amelyek

szükségesek ahhoz, hogy az adócsökkentési segélyt megkaphassa.

74. Veress Károly, egyházmegyénknek építkezési szakértője, azon szomorú ok miatt, hogy szeme annyira meggyengült, miszerint olvasni egyáltalán semmit, írni csak nagyon nehezen tud és így kötelességének megfelelni képtelen ; megköszönve egyházmegyénknek benne helyezett szíves bizalmát s ígérve, hogy egyházunknak mindenkor hű tagja marad : 28 év óta viselt egyházmegyei építő-szakértői tisztségéről való lemondását bejelenti.

Egyházmegyénk közgyűlése ismerve régi, kipróbált emberének egyenes, őszinte jellemét, egyházunk iránti buzgóságát és fáradhatatlan munkakészségét, meg van győződve a felől, hogy az ő lemondása nem a viselt tisztség megunt terheitől való szabadulni vágyásból, hanem a hosszú munka miatt kifáradt erők meggyengyülésének érzetéből s az ennek folytán előállott szomorú kényszerűségből eredt ; nem akarja hát e lemondás komolyságát érinteni azzal, hogy szép szóval, rábeszéléssel annak visszavonására birja őt, hanem sajnálattal bár, de szintén szomorú kényszerűségből tudomásul veszi és elfogadja azt. De midőn ezt teszi közgyűlésünk, egyúttal kötelességének ismeri, hogy Veress Károly építő-szakértőnk irányában a 28 éven át buzgó hűséggel, igaz szakértelemmel és ritka önzetlenséggel teljesített munkálkodásért méltányló elismerésének, hálás köszönetének s azon jókívánságának adjon kifejezést, hogy a nagyon megszolgált és jól megérdemelt nyugalmat Isten jóvoltából még sokáig élvezhesse.

Közgyűlésünk e határozatát külön jegyzőkönyvi kivonatban közli Veress Károllyal.

75. Veress Károly lemondásával egyházmegyénk építő-szakértői tisztsége megüresedvén, esperes ajánlatára

egyházmegyénk közgyűlése Szabó Lajos sarkadi okleveles építész urat választja meg egyhangúlag egyházmegyénk építő-szakértőjének ; miről nevezettet jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

76. Az újonnan alakult pécskai leányegyház nevében Szondy Géza felügyelő lelkész és Orvos József gondnok folyamodást nyújtanak be egyházmegyénk közgyűléséhez, melyben ezen leányegy-

ház megalakulásának tudomásul vételét, intézkedéseik megerősítését kérik. Kérelmük támogatására csatolják:

a) a megalakulásra és szervezkedésre vonatkozó közgyűlési és presbiteriumi határozatokat, melyek szerint a leányegyház megalakulása után 12 presbitert, gondnokot választottak. Az egyház első gondnoka Orvos József egyháztag lett. A presbyterium előkönyörgő vallástanítónak Szücs József nyugalmazott tanítót alkalmazta;

b) a választók jogérvényes névsorát, melyből megtudjuk, hogy a pécskai leányegyháznak 62 választói joggal biró tagja van;

c) az egyházi adókivetést, mely szerint 61 adózó fizet összesen 350 K 76 fillér egyházi adót;

d) az egyház normál költségvetését 1903·20 K szükséglettel s ugyanennyi fedezettel, utóbbiban azonban 1542·44 K adócsökkentési segély is be van állítva.

Egyházmegyénk közgyűlése mindenekelőtt jóleső örömmel és elismerésének kifejezésével veszi tudomásul, hogy a népesebb szórványoknak egyházakká szervezésére buzdító felhivását a kisperegi lelkész és a pécskai hívek nem hagyták nyom nélkül elhangzani s arra azzal feleltek, hogy dicséretes munkássággal megalakították az életképesnek ígérkező pécskai leányegyházat. Mivel a megalakulás a törvényes formák közt ment végbe, a vonatkozó határozatokat helyben hagyja, a pécskai leányegyházat leányegyházaink sorába iktatja s az összes iratokat végző megerősítés végett felterjeszti a főtisztelető egyházkerületi közgyűléshez.

Midőn ezen új leányegyházat s annak tagjait Isten gondviselő kegyelmébe ajánlja s legmesszebb menő támogatásáról biztosítja, azon jóakaratú tanáccsal fordul a buzgó és lelkes presbiteriumhoz, hogy minél reálisabb alapon igyekezzenek kezdetben berendezkedni, szükségleteiket anyagi erejükhöz mérten állapítsák meg, mert a még meg nem nyert segélyökhöz kötött vérmes remények, ha azok nem teljesülnek, csalódást hoznak, ez elkedvetlenedést szül.

77. A f. évi egyetemes konvent 79—6. számú határozata alapján Fekete Gyula egyházkerületi missiói bizottsági előadó 349—1912. sz. a. megküldte az esperesi hivatalhoz a vallásoktatásnak a missiói körökben való rendezése céljára készült nyomtatványokat. Az esperes 622—1912. sz. a. kitöltés végett ki is osztotta eze-

ket a missiói lelkészeknek, azonban a kitöltött ívek csak Borossebesről és Radnalippáról érkeztek vissza, Bokor Sándor erdőhegyi lelkész betegsége miatt nem terjeszthette be azokat.

Minthogy az erdőhegyi missiói kör kimutatása be nem érkezett, a borossebesi pedig hiányos és hibás, egyházmegyénk közgyűlése felkéri nagytiszteletű Esperes urat, hogy az erdőhegyi kimutatást szerezze be, a borossebesit igazíttassa ki, mindhármat a missiói bizottsággal tárgyaltassa le s egyházmegyénknek e tárgyban 82—1910. sz. a. hozott határozatával együtt, mely a vallástanításnak missiói köreinkben való rendezését illetőleg világosabb képet nyújt, mint a kéz alatt levő rovatos ív, oly időben juttassa el közgyűlésünk nevében és megbízásából az egyházkerületi előadóhoz Nagykikindára, hogy ő az előterjesztéseket még az őszi kerületi gyűlésre feldolgozhassa és bemutathassa.

78. Bugyi János erdőgyaraki lelkész és Fráter Emil tenkei főszolgabíró, mint egyházmegyénk elnöksége által a feketetóti lelkészválasztás vezetésével megbízott küldöttség tagjai beterjesztik az 1912. évi április hó 2. napján megejtett választás jegyzőkönyvét, mely szerint a feketetóti anyaegyház lelkészévé — meghívás útján történt választással — Kézy Ignác szamosangyalosi segédlelkészt választotta meg.

Egyházmegyénk közgyűlése az egyházi törvény pontos megtartása mellett lefolyt lelkészválasztást jóváhagyja s Kézy Ignác feketetóti lelkészt, aki állását a folyó évi június 1-én már el is foglalta, szeretettel üdvözli, állásában végleg megerősíti, reá és működésére Isten áldását kéri.

Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályainak 2. §. c) pontja értelmében felhívja, hogy négy hónap alatt nyilatkozzék az iránt, hogy óhajt-e tagja lenni egyházmegyénk lelkészi gyámintézetének.

79. Fogarassy Bálint ágyai lelkész és Olasz Lajos ágyai községi jegyző, mint egyházmegyénk elnöksége által a bélzeréndi lelkészválasztás vezetésével megbízott küldöttség tagjai beterjesztik az 1912. évi április 14-én megejtett választás jegyzőkönyvét, mely szerint a bélzeréndi anyaegyház lelkészévé meghívás útján történt választással Igyártó Sándor debreceni segédlelkészt választotta meg.

Egyházmegyénk közgyűlése az egyházi törvény pontos megtartása mellett lefolyt lelkészválasztást jóváhagyja s Igyártó Sándor bélzeréndi lelkészt — aki állását a folyó évi május 1-én már el is foglalta — szeretettel üdvözli, állásában végleg megerősíti, reá és működésére Isten áldását kéri.

Az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabályainak 2. §. c) pontja értelmében felhívja, hogy négy hónap alatt nyilatkozzék az iránt, hogy óhajt-e tagja lenni egyházmegyénk gyámintézetének.

80. Könyves János várasfenesi lelkész, kit Tóth János belényessonkolyosi lelkész váratlan halála után az esperesi hivatal a magyarcsékei leányegyház felügyeletével bízott meg, amely megbízást 95—1911. jegyzőkönyvi számban közgyűlésünk is jóváhagyott; mivel a várasfenesi presbiterium neheztelésének adott kifejezést amiatt, hogy lelkésze Magyarcsékére utazván, otthoni templomi szolgálatát nem teljesíthette; hogy saját egyházában a kölcsönös békességet fenntartsa, megköszönve közgyűlésünk megtisztelő bizalmát, a magyarcsékei leányegyház felügyelői tisztségéről való lemondását bejelenti.

Egyházmegyénk közgyűlése, mivel 87—1910. számú határozatában Magyarcsékét Belényessonkolyoshoz csatolta, ennek lelkészi állása pedig már be van töltve: várasfenesi lelkész lemondását — eddigi munkálkodásáért elismerését fejezve ki — elfogadja; belényessonkolyosi lelkészt pedig utasítja Magyarcséke gondozásának átvételére.

81. Sípos János, belényesújlaki lelkész hivatkozva 38 évi fárasztó lelkészi szolgálatára, az őt és népes családját ért testi és lelki bajokra, emésztő gondokra, a nála szinte kiáltó szegénységre, főképpen pedig a mellékelt orvosi bizonyítványra, amely szerint ő idült hörghurutban, tüdőlégdagban, nehéz légzésben szenved, minélfogva lelkészi funkciót egyáltalában nem teljesíthet: ezek alapján segédlelkész alkalmazásának engedélyezését s részére 500 korona káplántartási átalány kieszközlését s mielőbbi folyóvátételét kérelmezi.

Egyházmegyénk közgyűlése részvéttel értesül belényesújlaki lelkésznek úgy maga, mint családja nagyon szomorú helyzetéről; s amidőn felhozott indokait részint személyes tapasztalat, részint a csatolt bizonyítvány által igazoltaknak látja, folyamodó lelkész munkaképtelenségét a maga részéről meg-

állapítja, s 500 korona káplántartási átalány kieszközlése végett benyujtott kérvényét meleg pártolással terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre.

82. Szentleányfalva birtokrendezése alkalmával, még 1893-ban, a Szentleányfalva tulajdonát képező két — összesen 2258 négyszögöl területű — ingatlan téves telekkönyvezés alapján a szentleányfalvai református egyház tulajdonaként telekkönyveztetett el, de az soha az egyház tényleges tulajdonát nem képezte, azt 1893 óta is Szentleányfalva község folytonosan és háborítatlanul használta, használja és birtokolja. Miután Szentleányfalva község a törvényes eljárást megindította a hibás telekkönyvezés kiigazítása végett, a szentleányfalvi református egyház presbiteriuma és egyházközségi közgyűlése egyező és egyhangúlag hozott határozattal kimondotta, miszerint beleegyezését adja ahhoz, hogy ezen ingatlanok Szentleányfalva tulajdonául áttelekkönyveztessenek. Nagy Dániel református lelkész felterjesztve a szükséges okmányokat, kéri az egyházmegye közgyűlését, hogy a szentleányfalvi református egyház ezen határozatát hagyja jóvá.

Egyházmegyénk közgyűlése a szentleányfalvi református egyház azon határozatát, mely szerint beleegyezését adja ahhoz, hogy a szentleányfalvai 120. sz. telekjegyzőkönyvben a református egyház nevén álló A/I—6. sor, 775,, 776. hrszámú és 121. sz. telekjegyzőkönyben ugyancsak a ref. egyház nevén álló A/I. 6. sor, 777., 778. hrszámú, az u. n. „grópai" dűlőben levő 1265, illetve 993 négyszögöl területű föld Szentleányfalva község javára telekkönyveztessék át, jóváhagyja, megerősíti s végső megerősítés végett felterjeszti az egyházkerületi közgyűlésre.

83. A nagyszalontai ref. egyházmegyei tanítóegyesület és a nagyszalontai ref. egyházmegyei tanítói segélyegyesület elnökei közös felterjesztésben kérik egyházmegyénk közgyűlését, hogy a két egyesület fuzióját — az ellene beadott felebbezés elvetésével — hagyja jóvá s erősítse meg a fuzionálással létrejött új egyesületnek, „A Nagyszalontai Református Egyházmegyei Tanító- és Segélyegyesület"-nek alapszabályait.

Egyházmegyénk közgyűlése a két egyesület fuzionálását jóváhagyja, az ez ellen beadott felebbezést a fuzionált két egyesület elnökségének a felebbezésre adott válasza alapján elutasítja, az új tanítói és segélyegyesület bemutatott alapszabálytervezetét a

két egyesület közös értekezletén tett módosításokkal jóváhagyja s utasítja a vezetőséget, hogy az alapszabálytervezetet végső megerősítés végett haladéktalanul terjessze fel a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz.

84. Sulyok István bihari esperes, mint a nagyváradi tanitónőképző intézet igazgatótanácsának elnöke, beterjeszti az igazgatótanács f. évi augusztus 8-iki ülése jegyzőkönyvének 35. számú kivonatát, mely szerint a tanács a tanárok lakbérének csekély voltára való tekintetből az igazgató lakbérét 700 koronáról 1200 koronára, két tanár lakbérét pedig 560 koronáról 1000—1000 koronára emeli fel f. évi október 1-től kezdődőleg. Mivel pedig az így felmerülő kiadás fedezésére semmi forrással nem rendelkezik, felkéri a fenntartó egyházmegyéket, hogy szíveskedjenek évi járulékaikat már a f. tanévre kiterjesztve oly mérvben felemelni, hogy azokból az említett elodázhatlan szükségletek fedezhetők legyenek.

Egyházmegyénk közgyűlése e tárgyban jelenleg érdemben nem határozhat ; hanem a Nagyszalontán lakó tanácsbirákból, a számvevőszék elnökéből s egyházmegyénk mindkét pénztárnokából álló bizottságot nevez ki esperes elnöklete alatt azon megbízással, hogy készítsen e tárgyban javaslatot, állapítsa meg a felemelés mérvét, mutassa ki a fedezetet s jelentését terjessze be a jövő évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésre.

85. Sulyok István bihari esperes — mint a nagyváradi tanítónőképzőintézet igazgatótanácsának elnöke — tudomásulvétel és hozzájárulás végett közgyűlésünk elé terjeszti a tanítónőképzőintézet f. évi költségelőirányzatát a következőkben :

„*A nagyváradi református tanítónőképző költségelőirányzata 1912. évre.*

I. *Szükséglet.*

a) *Személyi kiadás.*

1. Igazgató	fizetése	K	1,600.—	
„	államseg.	K	3,200.—	
„	lakáspénze	K	1,200.—	6,000.—
2. Özv. Bögös L.-né	fizetése	K	1,400.—	
„	államség.	K	2,200.—	
„	korpótléka	K	200,—	3,800.—

3. Vozáry Ilona	fizetése	K	1,400.—		
„	államseg.	K	2,300.—		
„	korpótléka	K	200.—	3,900.—	
4. Cseplák Vilma	fizetése	K	1,400.—		
„	államseg.	K	2,200.—	3,600.—	
5. Ritókh István	fizetése	K	1,400.—		
„	államseg.	K	2,200.—		
„	lakáspénze	K	1,000.—	4,600.—	
6. Varga Dezső	fizetése	K	1,400.—		
„	államseg.	K	1,200.—		
„	lakáspénze	K	1,000.—	3,600.—	
7. Török Erzsébet	fizetése	K	1,400.—		
„	államseg.	K	1,200.—	2,600.—	
8. Óradíjak		K	2,300.—	2,300.—	
9. Dr. Böszörményi ig. kielégítése		K	700.—	700.—	
10. Iskolaszolga fizetése		K	600.—	600.—	
11. Fütés pótlék		K	200.—	200.—	
Összesen		K	31,900.—	31,900.—	31,900.—

b) *Dologi kiadás.*

1. Nyugdíj-járulék	K	1,800.—	
2. Fűtés és világítás	K	1,200.—	
3. Felszerelés (3-ik törlesztés)	K	1,000.—	
4. Könyvtár	K	300.—	
5. Irodai szükségletre	K	600.—	
6. Adó, biztosítás	K	120.—	
7. Kölcsöntörlesztés	K	4,615.—	
8. Épületjavítás	K	400.—	
9. Vegyesekre	K	600.—	
10. Előre nem látottakra . . .	K	400.—	
Összesen	K	11,035.—	11,035.—
a) és b) alatti kiad. összege			42,935.—

II. *Fedezet.*

1. Államsegély	K	14,500.—
2. Egyházkerületi segély . . .	K	5,000.—
3. Egyházmegyék segelye. . .	K	2,000.—

4. Internátustól	K	2,000.—
5. Tandíj 130 tanuló után . .	K	10,530.—
6. Segélyekből	K	1,000.—
7. Maradvány áthozat	K	1,500.—
Összesen	K	36,530.—

III. *Mérleg.*

Bevétel	36,530.—	K
Kiadás	42,935.—	K
Hiány.	6,405.—	K

Az igazgató-tanács az előterjesztett költségvetést elfogadja. A költségvetés egy-egy példányban a fentartó egyházmegyékhez felterjesztendő, az intézet pénztárosának kiadandó. A hiány megtakarítással szüntetendő meg".

Egyházmegyénk közgyűlése a költségelőirányzatot tudomásul veszi s a maga részéről is jóváhagyja.

86. Sulyok István bihari esperes — mint a nagyváradi tanitónőképzőintézet igazgatótanácsának elnöke — beterjeszti az igazgatótanács f. évi augusztus 8-iki űlése jegyzőkönyvének 43. számú kivonatát, melynek értelmében — mivel az igazgatótanács tagjainak megbízatása lejárt — felkéri egyházmegyénk közgyűlését három igazgatótanácsi tag választására.

Egyházmegyénk közgyűlése a nagyszalontai egyházmegye részéről igazgatótanácsi tagokul: Balog Ambrus esperest, Széll Kálmán és gróf Tisza Kálmán tanácsbírákat egyhangúlag megválasztja s e választásról az igazgatótanács elnökét, esperesi hivatal útján, értesíteni határozza.

87. A körösnagyharsányi ref. egyház lelkésze és gondnoka az egyház nevében, törvényszerűen hozott presbiteri és egyházközségi közgyűlési egyező határozatok alapján, engedélyt kérnek arra, hogy az újonnan épült fiúiskola építési költségeinek fedezésére 1500 korona pótkölcsönt vehessenek fel s ennek visszafizetésére a 141—1911 sz. egyházmegyei határozattal engedélyezett rendkivűli építési adót az ugyanezen határozatban foglalt adókulcs

szerint nem 6, hanem 8 éven keresztül, tehát az 1912—1919. évekre vethessék ki.

Egyházmegyénk közgyűlése jóváhagyja a körösnagyharsányi ref. egyháznak az 1500 korona építési pótkölcsön felvevésére hozott határozatát s ezt végső megerősítés végett felterjeszti az egyházkerületi közgyűlésre.

Jóváhagyja és megerősíti a presbiterium és egyházközségi közgyűlések azon egyhangúlag hozott egyező határozatát, amely szerint ezen 1500 korona építési pótkölcsön törlesztésére a 141—1911 sz. egyházmegyei határozattal engedélyezett rendkivüli építési adót, az ugyanezen határozatban foglalt rendkivüli adókulcs szerint, kivethessék az 1912—1919. évekre.

88. A magyarremetei egyház elnöksége beterjeszti a presbiterium és egyházközségi közgyűlés azon egyező határozatait, melyek szerint az egyház a tulajdonát képező s egyházfentartási alapul szolgáló, időviselt vízimalma malomházának 1600 korona költséggel való újraépíthetése végett az egyháztagokra 8, 7, 5 és 3 koronás osztályokba való sorozás alapján 800 korona rendkivüli adót vet ki ; a még hiányzó 600 koronát pedig 5 évi, félévenként esedékes törlesztésre, 8% mellett kölcsön veszi a magyarremetei hitelszövetkezettől ; s ezen kölcsönt részint a malom jövedelméből, részint a magtári alap kamataiból fogja letörleszteni. — Kérik úgy a rendkivüli adó kivetésének, mint a kölcsön felvehetésének engedélyezését, illetőleg jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyűlése a magyarremetei egyháznak 8, 7, 5 és 3 koronás osztályokba való sorozás alapján 800 korona rendkivüli adó kivetésére s 600 korona kölcsön felvételére vonatkozó határozatait — a törlesztés pontos teljesítésének feltétele mellett — a maga részéről jóváhagyja, s végső megerősítés végett — a kölcsönt illetőleg — pártolással terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre.

89. Egyházmegyénk közgyűlése 1911 szeptember 14-én 110. számú határozatában kötelezte a nagyzeréndi presbiteriumot, hogy a negyedik iskola felállításának és tanítói állás szervezésének munkálatait haladék nélkül kezdje meg s igyekezzék a polgári község és az állam segélyének kieszközlésével az egyháztagokra háramló tehernek a mérvét a lehetőség határáig csökkenteni.

Egyházmegyénk közgyűlésének eme határozatára a nagy-

zeréndi presbiterium kimondta, hogy nagy szegénységére való tekintettel a református felekezetű negyedik új iskola felállításának eleget nem tehet, hanem átiratban keresi meg a polgári községet, hogy a negyedik új iskolát Nagyzerénd község szervezze.

Ez alkalommal jelentette lelkész egyházmegyénknek még azt is, hogy a járási főszolgabíró Nagyzerénden járt, ígéretet tett, hogy Arad vármegye közigazgatási bizottságához hivatalból intéz sürgős felterjesztést két tanerős iskolának felállítása érdekében.

Lelkész és a presbiterium — mint ez egyházmegyénk 48—1912. számú határozatából kitűnik — arra kérték egyházmegyénk közgyűlését, legyen kegyes a 4-ikiskola felállítását illetőleg addig várakozó álláspontot elfoglalni, míg a nagyzeréndi egyház Arad vármegye közigazgatási bizottságának idevonatkozó határozatáról értesítést nem nyer.

Egyházmegyénk közgyűlése a már említett 48—1912. számú határozatában tudomásul vette a nagyzeréndi presbiterium azon intézkedését, hogy a polgári községet kereste meg a negyedik iskola szervezése tárgyában, azonban utasította a presbiteriumot, hogy minden törvényes út és mód igénybevételével igyekezzék biztosítani az új iskola református jellegét.

A nagyzeréndi presbiterium f. évi június 16-án e tárgyban ismét gyűlést tartott, melyben tárgyalta a polgári község 21—1912. számú azon határozatát, mellyel az egyházat a negyedik új iskola felállítása iránti kérelmével elutasította.

Ugyancsak ezen a presbiteri gyűlésen olvasta fel lelkész Arad vármegye közigazgatási bizottságának 1458—1912. számú határozatát is, melyben a községi elüljáróságnak meghagyja, hogy a negyedik iskolát, mint községi iskolát állítsa fel s az iskolaszéket válassza meg az 1868. évi XXXVIII. t.-c. alapján.

A presbiterium elnöklő lelkész javaslatára egyhangúlag kimondotta, hogy tekintettel nemcsak az egyházközség, hanem a polgári község nagy szegénységére is, felkéri Arad vármegye közigazgatási bizottságát, hogy állami iskolát eszközöljön ki, mert sem az egyház, sem a polgári község nem mehet bele az új iskola és tanítói állás szervezésébe.

Egyházmegyénk közgyűlése megnyugvással vesz tudomást a nagyzeréndi presbiterium 1912. évi jún. 16-án tartott gyűlése határozatában arról, hogy Arad vármegye közigazgatási bizottsága 1458—1912. számú leiratával kötelezte Nagyzerénd községet a negyedik iskolának, mint községi iskolának felállítására és tanítói állás szervezésére, mert ezzel a nagyzeréndi iskoláztatás ügye hosszú időre megoldást nyer s megszünik a felekezeti iskolák túlzsúfoltsága.

Sajnálattal értesül azonban egyházmegyénk közgyűlése a fentebb említett presbiteri határozatból arról, hogy lelkész és presbiterium az 1911. évi 18. sz. egyhangúlag hozott presbiteri határozattal és Arad vármegye közigazgatási bizottságának 1458—1912. számú leiratával érthetetlen okokból szembehelyezkedve, nehézségeket igyekeznek gördíteni a vármegyei közigazgatási bizottság üdvös intézkedése elé, amennyiben ezzel ellentétben állami iskola felállítását kérik.

Felhívja egyházmegyénk közgyűlése lelkészt és presbyteriumot, nyugodjanak bele, hogy Arad vármegye közigazgatási bizottságának határozata alapján Nagyzerénd községben a negyedik új iskola szerveztessék s igyekezzenek befolyásukat abban a tekintetben érvényesíteni, hogy az új iskola tanítója református vallású legyen.

90. Ónody Sándor mezőgyáni református lelkész az egyházmegye jóváhagyását kéri arra nézve, hogy a lelkész javadalmazását képező földeket haszonbérbe kiadhassa tíz évre úgy, hogy ha ő előbb elhalna, vagy állásáról eltávoznék, ezen szerződés a bérleti tíz év lejártáig az ő helyébe lépő lelkészt is kötelezze. Mellékli a szerződést s a presbyterium beleegyező határozatát.

Egyházmegyénk közgyűlése a bemutatott szerződést jóváhagyva, felhatalmazza Ónody Sándor mezőgyáni református lelkészt, hogy a lelkészi javadalmát képező földeket a bemutatott bérleti szerződésben kikötött feltételek mellett tíz évre bérbe adhassa.

91. Zsadányi lelkész egyházmegyénk f. évi április 11-én tartott közgyűléséhez jóváhagyás végett beterjesztette az egyházi belhivatalnokok díjleveleit s az azokra vonatkozó elfogadó presbyteri határozatot, mely szerint a presbyterium az eddig természetben szolgáltatott javadalmakat készpénzfizetésre változtatta át s ehhez a belhivatalnokok is hozzájárultak. Egyházmegyénk közgyűlése 45. számú határozatával csupán a lelkész díjlevelét hagyta jóvá, a tanítók díjleveleit pedig azzal az utasítással rendelte visszaadni a presbyteriumnak, hogy azokhoz a javadalmi jegyzőkönyveket mellékelje. A zsadányi presbyterium egyházmegyénk eme határozatának eleget tett, úgy a Hegyessy Gergely, mint a Győrösy István tanító javadalmáról 1908-ban felvett javadalmi jegyzőkönyveket felterjesztette.

A Hegyessy Gergely új díjlevelében az 1. sorszám alatt foglalt, a javadalmi jegyzőkönyv 1, 2, 3, 4, 6. tételszámai alatt található javadalmi tételek összege 568 K, a javadalmi jegyzőkönyv szerint kevesebb, nevezetesen 539·92 K. A tisztán tanítói fizetés a díjlevél szerint 1541·92 K, a javadalmi jegyzőkönyv szerint pedig 1511·92 K. A be nem számítható javadalom értéke a díjlevél szerint 428 K, a javadalmi jegyzőkönyv szerint 400 K. Bihar vármegye közigazgatási bizottsága 6280—1908. kbsz. határozatával e kántortanítói állás összes javadalmát 12 sorszám alatt 1711·92 K-ban állapította meg; a javadalmi jegyzőkönyv 13. pontjaként utólag 4 év múltával a községi jegyző, főbíró és lelkész aláírásával egy 30 K-ás fizetési tétel van felvéve 1912. év augusztus 27-ről keltezve, mely tételről tehát sem a javadalmi jegyzőkönyvet felvevő járási főszolgabíró tudomással nem birhat, sem Bihar vármegye közigazgatási bizottsága azt jóvá nem hagyta.

A Györössy István tanító díjlevelében 1. sorszám alatt felvett s a javadalmi jegyzőkönyvben 1, 2, 3, 6, 9. tételszámú fizetési tárgyak összege 330·50 K, a javadalmi jegyzőkönyv szerint pedig 223·74 K. A díjlevélben 2. szorszám alatt felvett, a javadalmi jegyzőkönyvben 4, 5, 7, 11, 12. és 13-ik tételszámú javadalmi tárgyak összege 288 K, a javadalmi jegyzőkönyv szerint pedig 302 K.

Egyházmegyénk közgyűlése a zsadányi tanítók díjleveleit jóvá nem hagyja, mivel azok a javadalmi jegyzőkönyv tételeivel nem egyeznek meg. Utasítja a presbiteriumot, hogy a díjleveleket minden tekintetben a javadalmi jegyzőkönyv tételei szerint állítsa ki, azok pontjait ne vonja össze, hanem tételről-tételre külön és szóról-szóra vezesse át a díjlevélbe; minthogy pedig a helyesen kiállított díjlevelekhez az érdekelt tanítóknak nagy anyagi érdeke fűződik, felhatalmazza esperest, hogy a törvényszerűen kiállított díjleveleket egyházmegyénk nevében hagyja jóvá s végleges megerősítés végett terjessze fel a tiszántúli református egyházkerületre.

92. A tenkei református egyház lelkésze beterjeszti három egyező példányban a tenkei református egyház kezelésében levő, 3000 K értékű „Fáskert-alap“ alapító levelét jóváhagyás végett.

Egyházmegyénk közgyűlése a bemutatott alapító-leveleket jóváhagyja, megerősíti s azokból egy példányt a tiszántúli református egyházkerület levéltárába, egyet a nagyszalontai egyházmegye levéltárába s egyet a tenkei református egyház levéltárába helyez el megőrzés végett.

93. A komádii református egyház lelkésze jelenti, hogy tanítójukat, Arató Lajost, egyéves önkéntesnek besorozták és szolgálatra behívták. Utasítást kér a további teendőkre, mert az egyház anyagi ereje nem bírja meg azt, hogy tanítója katonáskodása alatt annak fizetését teljesen kiutalja s helyettesítéséről az egyház a saját költségén gondoskodjék.

Egyházmegyénk közgyűlése belátja azt, hogy az új véderő törvény intézkedései — különösen az átmeneti hét év lejártával — az egyes egyházakra szinte elviselhetetlen terheket fognak róni, de addig, míg ezeknek megváltoztatására a felsőbb egyházi hatóság lépéseket nem tesz, nincs más mód, mint a törvénynek engedelmeskedni.

A jelen esetre vonatkozólag azt az utasítást adja egyházmegyénk közgyűlése, hogy a behívott tanítót egy évre szabadságolni kell, katonáskodása idejére folyósítsanak fizetéséből 600 K-át s helyettesítéséről az egyháznak kell gondoskodni a tanító további megterheltetése nélkül.

94. Rendes államsegélyért az esperesi hivatalhoz a következő kérvények érkeztek :

1. Ad. 21. december 15. 1012—1909. sz. alatt elnökileg elintézett ügyek közt egyházmegyénk közgyűlése által jóváhagyott jelentése alapján esperes Bugyi János illyei felügyelő lelkész részére lelki gondozás céljaira 40 koronát, Szőke Lajos illyei állami tanítónak pedig vallástanítási díjra 60 koronát.

2. A gyoroki egyház, mivel kimutatott szükségleteinek nagymérvű levonása folytán nyert adócsökkentési államsegélye kiadásainak fedezésére elégtelen, költségvetési hiánya pótlására 100 K-t.

3. A magyarremetei egyház 1266 korona adóssága törlesztésére és 12 korona közszükségleti hiányának fedezésére 200 koronát.

4. A radnalippai egyház a költségvetésében fedezet nélkül álló 217 kor. 63 fill. törlesztésére 200 koronát.

5. Török Pál magyarcsékei állami s református előkönyörgőtanító azon okból, hogy az őt, mint előkönyörgőt illető egyházi adókból a hívek szegénysége folytán mintegy 40% rendszerint behajthatatlan, vallástanítási díj címén 100 koronát.

6. A szintei leányegyház 4600 korona adóssága után évenként esedékes 150 korona terhe és 288 kor. 18 fill. költségvetési hiánya fedezésére 200 koronát.

7. A szapáryligeti fiókegyház az állami iskolába járó református tankötelesek (1911—12. évben : 19) vallástanítójának, ki

református tanító hiánya miatt a távol fekvő anyaegyházból, hetenként Ágyáról jár ki, fuvardíjra 100 koronát.

8. Fogarassy Bálint ágyai lelkész Tőzmiske szórványban az 1911. évben felállított állami iskola református vallástanítója, ki itt a múlt iskolai évben 17 gyermeket tanított, az általa előlegezett 60 korona fuvardíj megtérítésére és a folyó iskolai évre hasonló címen 60 kor., összesen 120 koronát.

9. Sípos János belényesújlaki lelkész betegségére és nehez családi körülményeire hivatkozással 150 koronát.

10. A cserméi egyház 7000 korona adóssága és 300 korona fedezeti hiányának törlesztésére 400 koronát.

11. Tóth Lajos körösjánosfalvi állami s református előkönyörgőtanító templomi szolgálatokért és vallástanításért évi 100 koronát kér a rendes államsegélyből.

Egyházmegyénk közgyűlése a rendelkezésére álló 760 korona államsegélyt folyamodók közt következőleg osztja meg:

1. *Illye:* Bugyi János felügyelő-lelkésznek útiköltségre 40 kor. Szőke Lajos állami tanítónak vallás- és énektanításért 60 kor., összesen 100 kor.

2. *Gyorok:* költségvetési hiánya fedezésére 60 K.

3. *Magyarremete:* adósságtörlesztésre 40 korona.

4. *Radnalippa:* költségvetési hiányának törlesztésére 60 korona.

5. *Magyarcséke:* Török Pál tanítónak behajthatatlan előkönyörgői fizetésének pótlására, vallás- és énektanításért 50 korona.

6. *Szinte:* adósságtörlesztésre és rendes szükséglet fedezésére 60 koronát.

7. *Szapáryliget:* vallástanító fuvardíjára 100 K.

8. *Tőzmiske:* Fogarassy Bálint vallástanítónak az 1911—12. iskolai évben az általa előlegezett fuvardíj megtérítésére 60 koronát.

9. *Belényesújlak:* Sípos János beteg lelkésznek gyógyítási költségre 120 koronát.

10. *Csermő:* adóságtörlesztésre és fedezetlenül álló kiadásai teljesítésére 70 koronát.

11. *Körösjánosfalva:* Tóth Lajos előkönyörgőnek és vallástanítónak buzgó tevékenysége elismeréséül és jutalmául 40 koronát.

95. A magyarremetei egyházközség 1266 korona adósságának törlesztésére és 12 korona költségvetési hiányának fedezésére 200 korona Református Segélyegyleti segélyt kér.

Egyházmegyénk közgyűlése a románság által körülvett, törekvő, de szűkös anyagi viszonyok között levő magyarremetei egyházat 100 korona segélyre ajánlással terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

96. A pankotai egyházközség 2300 korona adósságára és 297 kor. 73 fill. adósságára hivatkozással a Református Segélyegylethez 200 korona segélyért folyamodik.

Egyházmegyénk közgyűlése az idegen nemzetiségek által lakott vidéken a magyar református hívek érdekében buzgón munkálkodó, de keves anyagi erővel rendelkező pankotai egyházat 100 korona segélyre pártolólag terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

97. A radnalippai egyházközség a lippai róm. kath. elemi és polgári leányiskolákba járó református növendékek vallástanítója részére az 1910—11. és 1911—12. iskolai évre, valamint a lelkész árvízkárának pótlására 300 korona Református Segélyegyleti segélyt kér.

Egyházmegyénk közgyűlése a különböző nemzetiségek és felekezetek által szorongatott, szűkölködő radnalippai egyházat a róm. kath. leányiskolákban a vallástanítás lehetővé tétele céljából 100 kor. segély nyújtása végett melegen ajánlja a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés támogatásába.

98. A magyarcsékei leányegyházközség felügyelő lelkésze fuvardíjára 100 korona, előkönyörgő tanítója fizetésének pótlására ugyancsak 100 korona, együtt 200 korona segélyért folyamodik a Református Segélyegylethez.

Egyházmegyénk közgyűlése a magyarcsékei leányegyházat, melynek az anyaegyházzá szervezkedése minden jövedelmi forrását leköti, méltónak tartja a támogatásra, miért is a szervezkedést vezető felügyelő-lelkész, Könyves János, fuvardíja fedezésére 100 kor., az előkönyörgő-tanító behajthatatlan fizetése pótlására 50 kor., együtt 150 korona segély engedélyezése végett meleg pártolással terjeszti fel kérvényét a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

99. A szintei leányegyház felügyelő-lelkésze részére a lelki gondozás teljesíthetése céljából fuvardíj címen az eddig is élvezett 100 korona, magyar iskolája fentarthatására a múltban is engedé-

lyezett 50 korona Református Segélyegyleti segélyért ezúttal is folyamodik.

Egyházmegyénk közgyűlése a szintei leányegyházat, melynek hívei a románság által teljesen körülvéve vannak, de református vallásukhoz és magyar iskolájukhoz nagy kitartással ragaszkodnak, 4600 K iskola-építésből maradt adósságára és 288 korona 18 fillér költségvetési hiányára tekintettel a múltban is élvezett és ma is nélkülözhetetlen 150 korona engedélyezése céljából — 100 korona Fogarassy Bálint fuvardíja, 50 korona pedig a magyar iskola fentartására szolgáló összeg — meleg pártolással ajánlja a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés szíves támogatásába.

100. Kisháza és Tenkeszéplak leányegyházak előljárói felügyelő lelkészük fuvardíjának fedezésére 200 korona segélyt kérnek a Református Segélyegylet pénztárából.

A románok által lakott vidéken levő Kisháza és Tenkeszéplak leányegyházak kérvényét 150 kor. segélyért, minthogy Vajda Mihály felügyelő-lelkész fuvardíjára fedezettel nem rendelkeznek, pártolólag terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésre.

101. A cserméi egyházközség 7000 korona adósságának törlesztésére és 300 korona fedezetlen közszükségének rendezésére 400 K Református Segélyegyleti segélyért folyamodik.

Egyházmegyénk közgyűlése a románság tengerében a magyar reformátusok szolgálatában kitartóan munkálkodó, de sok adóssággal terhelt, erőtlen cserméi egyház támogatását szükségesnek ítéli, miért is azt legalább 200 korona segély nyújtása végett hathatósan ajánlja a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés pártfogásába.

102. A pankotai egyházközség azon megokolással, hogy az adócsökkentési segély elégtelensége folytán költségvetési hiánya 297 kor. 73 fillér s a többnyire szegény sorsú iparosokból és napszámosokból álló csekély számú adófizetőkre nagy terheik miatt ezen összeget kiróni már nem lehet, építkezésekből fenmaradt 2300 korona adósságának törlesztésére és közszükségeik fedezésére 200 korona egyszersmindenkori közalapi segélyért folyamodik. Reformátusok száma 300 lélek, 4827 más vallású és román lakossal szemben.

Egyházmegyénk közgyűlése a pankotai egyházat, melynek tagjai az idegen nemzetiségek között egyházunk mellett évek hosszú során keresztül híven kitartottak s a magyarságnak is mindenkor fentartói voltak, anyagi erejük elégtelensége folytán 200 K egyszersmindenkori közalapi segélyre melegen ajánlja a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés és konvent támogatásába.

103. Várasfenes egyházközség iskolaépítési célra 1200 K közalapi egyszersmindenkori segélyt kér. A református vallású lakosok idegen nemzetiségek között élnek, miért is a magyar iskola magyar nemzeti szempontból is nélkülözhetetlen. Az iskola építési költségéből 7180 K-át az egyháztagok önerejükből fedeznek, de 6186 K még mindig fedezetlen marad. Ezen hiány részben való fedezésére szolgálna a kért segély.

Egyházmegyénk közgyűlése a várasfenesi egyházat azon esetben, ha az egyidejűleg kérelmezett 250 K tőkekamatsegélyt meg nem nyerheti ezúttal, 1200 K közalapi egyszersmindenkori segélyre meleg ajánlással terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés útján a konventhez.

Megokolás: az iskolaépítés elkerülhetetlen. Az egyháztagok minden áldozatot meghoztak, hogy a szükséges építési költség együtt legyen. Anyagi erejük elégtelensége miatt nem sikerült az egész összeget előteremteni: ezért szükséges a közalapi segély.

104. A feketetóti egyházközség lelkészlak javítására felvett 1357·66 K adósságának törlesztésére 500 K közalapi egyszersmindenkori segélyt kér.

Egyházmegyénk közgyűlése a feketetóti egyházat, mivel tagjai iskolát fenn nem tartanak, egyházi adót nem fizetnek s folyó évi költségvetési feleslege 186·06 K, melyből adóssága kamatait, sőt törlesztését is rendezheti, nagyobb szükségben levő egyházakra tekintettel, közalapi egyszersmindenkori segélyre nem ajánlja.

105. A köröstárkányi református egyházközség az országos közalapból kántortanítói lakás és tanterem építési költségeinek fedezésére 2000 K tőkeösszegnek megfelelő 100 K tőkekamatsegélyt kér. A kérvényt következő okokkal támogatják: az egy-

ház és a belhivatalnokok mindössze 8 hold földdel rendelkeznek, a hívek az egyházat jobbára egyházi adóból tartják fenn s ezen felül építkezésekre is tetemes áldozatot hoznak; három évvel ezelőtt 8000 K költséggel új leányiskolát építettek, most pedig fiúiskola emelésére kényszeríti őket a hatóság; e célra 3622 K-át előállítanak, de még 2000 K szükséges, melynek fedezését már csak segély útján remélhetik.

Egyházmegyénk közgyűlése a köröstárkányi egyházat kántortanítói lakás és tanteremépítési célra 2000 K tőkeösszegnek megfelelő 100 K közalapi tőkekamatsegélyre melegen ajánlja első sorban.

Megokolás: az egyház három év előtt 8000 K költséggel új leányiskolát épített, azóta pedig rozoga fiúiskolájának felépítésére 3622 K-át gyűjtött, hiányzik még 2000 K, erre fedezetjük nincs, újabb teher kivetését az adóssággal küzdő szegény nép nem birja meg; a hatóság sürgeti az alacsony és sötét iskola újjáépítését: közalapi tőkekamatsegély nélkülözhetetlen.

106. Az ágyai egyház iskolaépítési célra 5000 korona tőkesegélyösszegnek megfelelő 250 kor. közalapi tőkekamatsegélyért folyamodik. A kérvényhez csatolt s okmányokkal támogatott presbiteri határozatból kitűnik, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 111,689—1908. számú rendeletében a III. tanító részére engedélyezett 900 korona fizetéskiegészítési államsegély utalványozása alkalmával kötelezte az egyházat a IV. iskola felállítására is, sőt 37,649—1909. sz. rendeletében, mikor a IV. tanító fizetését 900 korona államsegéllyel 1000 koronára kiegészítette, az új iskola építési költségeiből 5000 korona tőkének évi törlesztési hányadait az államkincstár terhére átvállalta. Az egyház a kedvező helyzetet felhasználta, a IV. tanítót az 1909. év végén beállította, a hozzá utalt gyermekeket ideiglenes tanteremben elhelyezte s mivel a miniszter úr 111,689—1908. sz. rendeletében a meglevő tantermeket is kifogásolta, két tantermes iskolai épület tervrajzát, költségvetését elkészíttette, egyházhatósági jóváhagyás alá bocsátotta s ennek megnyerése után az 5000 korona építési tőkét 6½%-os törlesztési hányad mellett saját alapítványaiból kölcsön is vette s takarékpénztárba helyezte.

Mindezek megtörténte után folyamodott az egyház a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz és kérelmezte, hogy mivel a 37,649—1909 sz. miniszteri rendeletnek eleget tett, az államkincstár terhére átvállalt törlesztési hányadokat most már utalványozza ki. Első ízben a törvényen kívüli állapot,

másod-harmadizben a fedezethiány miatt maradt el az államsegély, míg aztán folyó évi május hó 10-én 66,296. sz. alatt kelt rendelet tudtul adta, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az 1912. évtől fogva törlesztési hányadokat, mint iskolaépítési államsegélyt többé nem folyósít, egy összegben való segélyezésre pedig fedezettel nem rendelkezik, a kérelmet nem teljesítheti ; ha azonban az 1913. évben megfelelő fedezet fog rendelkezésre állani, némi segélyt majd juttat.

Ez alatt egyik esztendő telt a másik után, az építkezés pedig évről-évre drágult, minek hatása alatt az aradi m. kir. államépítészet hivatal az 1910. évben 1471. sz. alatt az iskolai épület költségvetését eredeti összegéről, 9063 kor. 48 fillérről, 10,840 korona 76 fillérre emelte fel, — két év alatt tehát 8·6%-kal emelkedett az építési költség, ma már bátran lehet 12,000 koronára tenni.

Az egyháztagok, bár ez időre esik a sok költséggel járó III. iskola felállítása is, a tőlük telhető áldozatot meghozták, 3000 koronát már biztosítottak, de még legalább 5000 korona szükséges. Ezen összeget a hívek önerejükből előállítani már nem tudják, annyival is inkább nem, mert eddig elvállalt terheik mellett az áremelkedés folytán az építési költség többlete is rájuk nehezedik.

Az építkezés sürgős, mert az ideiglenes tanterem immár szűk, meg nem felelő, ezenkívül a tanítói lakások rendezését is hátráltatja a késedelem. Lelkész és gondnok kérelmezik, hogy közgyűlésünk egyházukat első helyen ajánlja a segélyre.

Egyházmegyénk közgyűlése a törekvő, de a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelete folytán nehéz helyzetbe jutott ágyai egyházat iskolaépítési célra 5000 korona tőkeösszegnek megfelelő 250 kor. közalapi tőkekamatsegélyre *első sorban* s első helyen meleg pártolással terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés útján a konventhez.

Megokolás : az ágyai egyházat a 111,689—1908. számú vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendelet kötelezte a IV. iskola felállítására és épület-emelésére ; a 37,649—1909. sz. rendeletben engedélyezett törlesztési hányadokat a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr nem adta meg, sőt 66,296—1912. sz. rendeletével az ezen úton való segélyezést végleg beszüntette ; ezen ok és építkezés megdrágulása folytán az egyház azon súlyos helyzetbe jutott, hogy a tervbe vett építkezést segély nélkül végre nem hajthatja ; az ideiglenes tanterem immár szűk, kifogás alá esik s a törvényes követelményeknek meg nem felelő állapot miatt 1800 korona fizetéskiegészítési

és 200 korona korpótlék államsegély forog kockán ; az egyház bár ugyanezen időben állította fel nagy költséggel a III. iskolát is, 3000 koronát e célra is elvállalt, de ennek terhétől csak az 1914. évben szabadulnak meg a hívek. Újabb teher kivetése a meglevő súlyos volta miatt lehetetlen, miért is ezen egyházat segélyre *első sorban* és *első helyen* kellett ajánlania.

107. Várasfenes egyházközség iskola és tanítói lakás építési költségeinek pótlására 5000 korona tőkének megfelelő 250 korona közalapi tőkekamatsegélyt kér. A folyamodó lelkész és gondnok előadja, hogy az építkezés 13,366 kor. 13 fillérbe kerül, ebből az egyháztagok természetben lerónak 4200 korona értéket, rendkívüli adóba 5 évre kivetnek 2980 koronát, fedezetlenül áll még 6186 korona 13 fillér, erre kérik az 5000 korona tőkének megfelelő kamatsegélyt, mert a szegény sorsú, nagy terhet viselő hegyvidéki földmívesekből és napszámosokból álló egyháztagok ezen összeget már előteremteni képtelenek.

Egyházmegyénk közgyűlése a várasfenesi egyházközséget iskolaépítés céljára 5000 korona tőkeösszegnek megfelelő 250 korona közalapi tőkekamatsegély megadása végett melegen ajánlja a főtisztelető egyházkerületi közgyűlés és konvent támogatásába első sorban.

Támogató okok : A 13,366 kor. 13 fillérbe kerülő építési költségből az egyháztagok 7180 koronát már magokra vállaltak, de 5000 koronát éppen ezen építkezés céljaira kivetett rendkívüli adók és közmunkák nagy terhe miatt előállítani nem tudnak, kölcsön útján fedezik, erre szükséges a 250 korona tőkekamatsegély.

108. A köröstárkányi egyház fiúiskolája építési költségeire 2000 koronát kér a Népiskolák Tőkesegély-alapjából. A kérést azzal támogatja, hogy a kir. tanfelügyelő és szolgabíró erélyesen követelik az iskola újjáépítését, 3000 koronát maguk között össze is gyűjtöttek e célra, de az építkezés 5622 koronába kerül s mivel az adóssággal küzdő, különben is szegényes anyagi viszonyok között élő nép újabb terhet már meg nem bir, kitűzött céljukat segély nélkül elérni nem tudják. Az iskolára pedig nagy szükség van, mert e nélkül a románok által lakott vidéken a magyarság a legnagyobb veszélyben forog. A kérelmezett 2000 korona tőkesegély 1½%-os

törlesztését úgy a presbiterium, mint az egyházközségi közgyűlés elvállalta.

Egyházmegyénk közgyűlése a köröstárkányi egyházat, mely a közel múltban nagy költséggel új leányiskolát épített, azóta pedig fiúiskolája építési költségeire 3000 korona újabb áldozatot hozott s e mellett a kért tőkesegély 1½%-os törlesztését 32 évre jogérvényesen elvállalta, 2000 korona népiskolai tőkesegélyre meleg pártolással terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

109. A szintei református egyház, — tekintettel arra, hogy a vidékén levő fiókegyházak és szórványok lelki gondozásának ügyét s ezek területén az évről-évre szaporodó állami iskolákban a vallástanításnak immár elodázhatatlanná vált kérdését Szintén egy missziói lelkészi állás felállításával lehet legcélszerűbben megoldani. — tekintettel továbbá arra, hogy e községben a két tanerős állami iskola felállítása befejezett dolog, ez pedig a református vallású tankötelesek csekély száma miatt (30-on alul) a református iskola megszünését vonja maga után s ennek folytán az üresen maradó iskola-épület lelkészi lakásnak megfelelő lesz, — tekintettel végül arra, hogy a főtiszteletű konvent 28/8—1912. sz. alatt hozott határozata értelmében a Gusztáv Adolf-egylet az 1913. évtől kezdve nem pillanatnyi, hanem rendszeres, évek hosszú sorára terjedő segélyt fog nyújtani a támogatást igénylő egyházközségeknek, — a missziói lelkészi állás javadalmának pótlására 600 korona évi állandó segélyt kér a Gusztáv Adolf-egylettől.

Egyházmegyénk közgyűlése a buzgó és dícséretes eredménnyel munkálkodó szintei leányegyházat, melynek tagjai s a környékén egyre szaporodó reformátusok, idegen felekezetek között szétszórtan élnek s azon helyzetben vannak, hogy segítséggel missziói egyházzá szervezkedhetnek, a misszionárius évi fizetéséhez még szükséges 600 korona évi állandó segélyre meleg ajánlással terjeszti fel a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés útján a konventhez.

110. A feketetóti egyház 1357 kor. 66 fillér adósságának törlesztésére a Gusztáv Adolf-egylettől segélyt kér.

Egyházmegyénk közgyűlése a feketetóti egyházat, mely iskolát nem tart fenn, tagjai egyházi adót nem fizetnek, a táblás kimutatás szerint számottevő vagyonnal rendelkezik s nem nagy adós-

ságát önerején is törlesztheti, ezúttal a Gusztáv Adolf-egyletnek segélyezésre nem ajánlja.

111. Ladányi János mezőgyáni presbiter a mezőgyáni presbiterium folyó évi június hó 16-án tartott gyűlése 46. sz. határozata ellen felebbezést terjeszt be, melyben előadja, hogy e gyűlésnek tárgya a kántortanítói állásra való pályázat határidejének megállapítása volt ; Szabó Antal július 14-et, Ladányi János augusztus 1-et ajánlotta határidőül. A tárgy megvitatása után lelkész-elnök szavazás alá bocsátván a kérdést, Ladányi indítványára 9, Szabóéra 8 presbiter szavazott. Ekkor lelkész — a helyett, hogy az eredményt kihirdette volna — maga is leszavazott a kisebbség mellett s a presbiterium határozatául ezt mondotta ki : „Miután egyenlő szavazatok történtek, mély sajnálattal bár, de a hivatali állásából folyó felelősségének tudatában kénytelen az egyházmegyei elnökség döntését kérni a két indítvány között“ stb. Mivel ez a határozat az erre vonatkozó szabályok figyelmen kívül hagyásával jött létre, amennyiben a lelkész maga is részt vett a szavazásban, holott bevett jogszabály és törvényes gyakorlat szerint az elnököt csak szavazategyenlőség esetén illeti meg a szavazati jog, amikor is az döntő erővel bir, itt pedig szavazategyenlőség esete nem forgott fen : ugyanazért kéri közgyűlésünket, hogy a presbiterium hivatolt 46—1912. sz. határozatát semmisítse meg ; lelkészt pedig utasítsa arra, hogy egy e végből egybehivandó presbiteri gyűlésen a Ladányi-féle indítványt hirdesse ki s vétesse jegyzőkönyvbe, mint a presbiterium határozatát.

Egyházmegyénk közgyűlése — mivel felebbező kifogásai indokoltak és törvényen alapulók, mert lelkész szabálytalanságot követett el a szavazásban való résztvevéssel és így érvénytelen az általa kimondott határozat is — megsemmisíti a folyó évi június hó 16-án kelt 46. sz. határozatot ; a 9 szavazattal 8 ellenében támogatott Ladányi-féle inditványt nyilvánítja a presbiterium szabályszerű határozatának és elrendeli ezen egyházmegyei határozatnak a presbiteri jegyzőkönyvbe a 46. sz. határozat után való beiktatását.

Az esperesnek 425—1912. sz. megokolt intézkedése, melyet közgyűlésünk 67. ad. 12—1912. sz. határozatával jóváhagyott, érintetlenül marad.

112. Az egyházmegyei tanítói Segélyegyesület elnöksége beterjeszti a Segélyegyesület számadását 1911 május hó 1-től 1912. évi május hó 1-ig terjedő egy évi időről. A számadást az 1912. évi

május hó 15-én Nagyszalontán tartott választmányi gyűlés teljesen rendben levőnek találta s ennek alapján a május hó 21-én Nagyszalontán tartott rendes közgyűlés elfogadta s mint ilyet egyházmegyénk közgyűlésére jóváhagyás elnyerése végett felterjeszteni határozta el.

A Segélyegyesület számadásának főbb tételei:

A Segélyegyesület vagyona készpénzben és értékpapirban 1912 május hó 1-én	63,635·65 K
A Segélyegyesület vagyona készpénzben és értékpapirban 1911 május hó 1-én	61,716·20 K
Szaporodott egyesület tőkéje	1,919·45 K

Szikszay-alap	100·—	korona.
Nagy Dániel-alap	388·73	„
Balogh I. és fia-alap	394·23	„
Nagy Ferenc-alap	200·—	„
Szőke János-alap	439·16	„

Egyházmegyénk közgyűlése a tanítói Segélyegyesület beterjesztett, a választmány által megvizsgált és a közgyűlés által elfogadott számadását 1911. évi május hó 1-től 1912. évi május hó 1-ig terjedő egy évi időről jóváhagyó tudomásul veszi s pénztáros részére a felmentvényt a szokásos fentartással a maga részéről is megadja.

Utasítja az egyesület vezetőségét, hogy a kamat és tagsági díj hátralékokat sürgősen hajtsa be.

113. Egyházmegyénk közgyűlése 19—1912. jegyzőkönyvi sz. alatt utasította Bokor Sándor erdőhegyi missziói lelkészt, hogy Megyesegyházát és környékét, mint hozzá beosztott szórványt, vegye rendszeres gondozás alá, ott fiókegyházat, presbiteriumot szervezzen, az anyagi ügyeket rendezze, az ág. hitv. ev. egyház által illetéktelenül kivetett egyházi adó ügyében járjon el. Erre missziói lelkész a következő jelentést küldte az esperesi hivatalhoz:

Folyó évi május hó 6-án megjelent Megyesegyházán, felkereste a református vallású Kovács Lajos községi jegyzőt, ki azon véleményének adott kifejezést, hogy nehéz dolog lesz a filia megalakítása, mert ő és vele együtt néhány református család az 1903. évben beléptek az ág. hitv. ev. egyház kötelékébe, formális szerződést kötöttek a presbiteriummal, mely szerint Kovács Lajos és társai fizetik a rájok eső egyházi adót, de viszont az ev. lelkész nem — mint eddig — tót, hanem magyar nyelven tartja az istenitiszte-

letet. Ennek az lett a következménye, hogy ma már mindenki magyarul beszél Megyesegyházán; ő, a jegyző pedig választott presbitere az ev. egyháznak. Igaz ugyan, hogy a szóban levő szerződés sem ág. hitv. ev., sem református részről egyházhatósági jóváhagyást nem nyert, de ha most a reformátusok filiát alakítanának, ez az ág. hitv. ev. tótok előtt perfidiának tűnnék fel, minélfogva, bár jó reformátusnak vallja magát, nem szívesen támogatja a református filia megalakítását, különben is csak két számbavehető református család van Megyesegyházán.

Ezen eredménytelen kísérlet után Gulya György kunágotai lelkész tanácsára levélben Tatár Kis Ferenc borbélyhoz fordult missziói lelkész, aki kérésére 32 református egyént ki is mutatott, az állami iskola igazgatója pedig 8 református iskolába járó gyermeket.

Missziói lelkész most már nem tudja, hogy mit tegyen. Attól tart, hogy a református filia megalakításával a két testvérfelekezet között a magyarosodás érdekében, Kovács Lajos jegyző által teremtett harmoniát megzavarja. Nagytiszteletű esperes úrtól kér tanácsot, aki 337—1912. sz. alatt a szükséges útbaigazítást meg is adta, de erre jelentés missziói lelkésztől még nem érkezett.

> Egyháznegyénk közgyűlése azon szerződést, melyet Kovács Lajos és néhány megyesegyházai református lakos a törvényes formák mellőzésével a református hívek zömének s mindkét részről a felsőbb egyházi hatóságoknak tudta és beleegyezése nélkül állítólag kötött az ág. hitv. ev. egyházzal, mint eleitől fogva érvénytelent megsemmisíti s egyben újból utasítja Bokor Sándor missziói lelkészt, hogy Megyesegyházát és környékét vegye rendszeres gondozás alá s az ág. hitv. ev. egyház által a református hívekre illetéktelenül kivetett egyházi adó ügyében járjon el. Hogy miként végezze munkáját, erre nézve az egyházmegye részletes utasítást nem adhat, hiszen ez a helyzetet ismerő missziói lelkész prudenciájától függ. Mindenesetre kutassa ki a reformátusokat, keresse fel őket saját házaikban, ismerkedjék meg velök, buzdítsa híveinket a református vallás mellett való kitartásra; a gyermekek vallásos oktatását kezdje meg; a kir. tanfelügyelő az állami iskola tantermét készséggel engedi át tanítási időn kívül, kérelmezze s tartson ott időnként istenitiszteleteket; ha megnyerte a hívek bizalmát s azok hithűsége feléledt, következik a szervezkedés munkája és így

tovább. A fő dolog az, hogy minél előbb lásson munkához. Eljárásáról, tapasztalatairól pontosan adjon számot jelentéseiben az esperesi hivatalnak s ha itt-ott fennakad s tanácsra van szüksége, forduljon bizalommal a nagytiszteletű esperes úrhoz, tőle a szükséges útbaigazításokat, mint eddig, úgy ezután is meg fogja nyerni.

114. Lengyel Imre radnalippai körlelkész egyházmegyénk közgyűlése elé terjeszti hozzájárulás és pártolással való felterjesztés végett azon kérvényét, melyet a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett s amelyben — bár tudja, hogy rendes lelkészi állásban levő hitoktatók vasúti féljegyre jogosító igazolványt nem kaphatnak, mégis — tekintettel arra, hogy a helybeli állami iskolán kívül még 6—7, lakóhelyétől még vasúton is távol eső állami iskolában kell hitoktatást végeznie, a vasúti menetjegyek ára pedig július 1. óta tetemesen emelkedett, a törvény rideg betűje helyett a méltányosság szempontjából: részére vasúti féljegy váltására jogosító igazolvány engedélyezését kérelmezi.

Egyházmegyénk közgyűlése — bár méltányosnak tartja radnalippai lelkész kérelmét, de mivel itt nemcsak az ő, hanem minden hitoktató lelkész, sőt általában minden lelkész vasúti kedvezményéről van szó, e tekintetben pedig az egyetemes konvent 111—1910. és 234—1911. számú jegyzőkönyvében már pártoló felterjesztést tett illetékes helyre, — szükségesnek tartja e felterjesztések elintézésének bevárását; mert kedvező elintézés esetén felesleges, kedvezőtlen elintézés esetén pedig céltalan a jelen kérvény felterjesztése.

115. A jegyzőkönyv hitelesítésére

esperes elnöklete alatt a jegyzők közbejöttével dr. Balogh Elek, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán és dr. Szarka Sándor Nagyszalontán lakó tanácsbírákat kéri fel és bízza meg egyházmegyénk közgyűlése.

Minek megtörténte után — több tárgy nem lévén — elnöklő esperes rendes közgyűlésünket berekesztette.

Mindezen számokat hitelesítették

Nagyszalontán, 1912. évi szeptember hó 25-én.

Balog Ambrus,
esperes.

Dr. Balogh Elek,

Dr. Szarka Sándor,

Hadházy Kálmán,
e. m. tanácsbírák.

Tatár Balázs,

Szabó Lajos,
e. m. jegyzők.

Birósági űlés.

A nagyszalontai református egyházmegye rendes bírósága Nagyszalontán 1912 szeptember hó 12-én tartott űlésének jegyzőkönyve.

Jelen voltak : Balog Ambrus esperes és Balogh Elek dr. egyházmegyei tanácsbíró elnöklete mellett : Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Csécsi Imre, Szabó István lelkészi, Hadházy Kálmán, Tisza Kálmán gróf, Szarka Sándor dr., Fábián Lajos dr. világi tanácsbírák ; Hadházy Kálmán dr. egyházmegyei ügyész ; Tatár Balázs, Szabó Lajos egyházmegyei jegyzők ; jegyzőkönyvvezető : Szabó István.

Balog Ambrus esperes-elnök — annak kijelentése mellett, hogy mint rendes közgyűlésünkön, úgy a birósági űlésen is a hivatalára nézve legidősebb világi tanácsbíró, Balogh Elek dr. fogja betölteni a társelnöki tisztet — melegen üdvözölvén a bíróság tagjait

az űlést megnyitja.

116. Elnök felhívja bíróságunkat, hogy az E. T. V. t.-c. 13. §-a értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg, miután az 1911. év szeptember 14-én történt választás hatálya egy év elteltével megszünt.

Bíróságunk a rendes elnökségen (Tisza István gróf egyházmegyei gondnok és Balog Ambrus esperes) kívül az időszaki tanácsba egy év tartamára megválasztja rendes tagokul : Széll Kálmán, Balogh Elek dr. és Tisza Kálmán gróf ; póttagokul : Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Hadházy Kálmán, Szarka Sándor dr. és Fábián Lajos dr. tanácsbírákat.

117. *Jegyzőkönyv*, felvétetett Nagyszalontán 1912. évi szeptember hó 12. napján, a nagyszalontai egyházmegye rendes bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak űlésében.

Jelen voltak: Balog Ambrus esperes, mint tárgyalást vezető elnök, dr. Balogh Elek világi tanácsbíró, mint társelnök; Böszörményi Lajos, Csécsi Imre, Nagy Imre lelkészi, dr. Fábián Lajos, Hadházy Kálmán, dr. Szarka Sándor, gróf Tisza Kálmán világi tanácsbírák. Dr. Hadházy Kálmán egyházmegyei ügyész.

Előadó: Szabó István. Jegyzőkönyvvezető: Tatár Balázs.

Felek részéről nem jelent meg senki sem.

Tárgyalás alatt van Asztalos Ferenc és Kutasi Ferenc berekböszörményi tanítók beadványa, melyet egyházmegyénk bíróságához, mint közigazgatási bírósághoz nyújtottak be a berekböszörményi ref. egyház, mint iskolafenntartó ellen, tandíjkárpótlás többletért.

Elnök az ülést megnyitja s miután felhívására érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem jelentett be, megállapítja, hogy a felek szabályszerűen megidéztettek, hogy az egyházmegyei közigazgatási bíróság érdektelen tagjai kellő számmal vannak jelen s így a bíróság szabályszerűen megalakult.

Az ügy érdemleges tárgyalása elrendeltetvén, Szabó István ismerteti az ügyet. Ennek megtörténte után elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozás után nyilt ülésen kihirdeti a bíróság egyhangúlag hozott következő

ítéletet:

Egyházmegyénk bírósága, mint közigazgatási bíróság Asztalos Ferenc és Kutasi Ferenc berekböszörményi tanítóknak a berekböszörményi ref. egyház, mint iskolafenntartó ellen tandíjkárpótlás többletért támasztott követelését elutasítja.

Indokolás:

Az egyházkerületi bíróságnak panaszos tanítók által idézett ítélete nem nyújt semmi alapot az ő keresetük jogosultságára nézve, mert abból semmiféle okoskodással ki nem hozható az a jogigény, hogy az egyháztól a javadalmi jegyzőkönyvben felvett átlagos növendék-szám fölötti növendék után díjlevél szerint számított tandíjtöbblet követelhető volna; hanem az az ítélet csak azt jelenti, hogy a tanítóknak annyi kárpótláshoz van joguk, amennyit a javadalmi jegyzőkönyv számukra biztosít; a javadalmi jegyzőkönyvben felvett összeg pedig nem a növendékek számának hullámzása szerint változik, emelkedik vagy sülyed, hanem egyszersmindenkorra megállapított fix összeget képez, amely összeg egy kölcsönös kiegyezésen alapuló megállapodás eredménye.

Ezen, a javadalmi jegyzőkönyvben meghatározott összeget megkapták Asztalos Ferenc és Kutasi Ferenc tanítók, Asztalos Ferenc 400, Kutasi Ferenc pedig 470 koronában. Ezen kívül nem lehet követelésük, legkevésbbé pedig éppen az egyházon.

Igaza van a presbiteriumnak, hogy „ha nincs annyi növendék a tanítók keze alatt, mint amennyi után a tandíjkárpótlást a javadalmi jegyzőkönyv alapján kapják, az egyház a tandíjkárpótlásból semmit sem vonhat le ; viszont ha több növendékük van, az egyház nem kötelezhető tandíjkárpótlástöbblet fizetésére".

Ezért panaszló tanítók követelését el kellett utasítani.

Mivel a felek nem jelentek meg, az ítéletet velük írásban közli bíróságunk.

K. m. f. Balog Ambrus lelkész-elnök. Dr. Balogh Elek világi elnök. Tatár Balázs jegyzőkönyvvezető.

118. *Jegyzőkönyv.* Felvétetett Nagyszalontán 1912. évi szeptember hó 12. napján a nagyszalontai egyházmegye rendes bírósságának, mint közigazgatási bíróságnak, Asztalos Ferenc berekböszörményi tanító által a berekböszörményi presbiterium ellen emelt panaszos ügyben tartott tárgyalásról.

Jelen voltak : A bíróság részéről : Balog Ambrus esperes, mint a tárgyalást vezető elnök ; Balogh Elek dr., mint helyettes társelnök ; Nagy Imre, Böszörményi Lajos, Csécsi Imre lelkészi, Hadházy Kálmán, Tisza Kálmán gróf, Szarka Sándor dr., Fábián Lajos dr. világi tanácsbírák ; és Szabó István jegyző.

Felek részéről senki.

Ügyészség részéről : Hadházy Kálmán dr.

Tárgyalás alatt van Asztalos Ferenc berekböszörményi tanító által a berekböszörményi presbiterium ellen emelt panasz, mint közigazgatási birósági ügy.

Elnök az űlést megnyitja s miután felhívására érdekeltségi és illetékességi kifogást senki sem jelentett be, megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke konstatálja, hogy a felek és a tanuk szabályszerűen megidéztettek.

A bíróság elnöke ezután elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását ; Nagy Imre előadó ismerteti az ügy állását, minek megtörténte után elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozmány után nyilt űlésben kihirdeti a bíróság egyhangúlag hozott következő

ítéletét :

Asztalos Ferenc tanító a szérüs és veteményes kert között levő kerítés felállítására, illetőleg kija-

vítási költségének megtérítésére vonatkozó panaszával elutasíttatik. A meszeltetési költségek tárgyában beadott panaszával pedig forduljon a presbiteriumhoz.

Indokolás :

A panasz tárgyát képező közkerítést saját akaratából saját hasznára a panaszos tanító készíttette s így annak fenntartása is az ő terhét képezi, melynek viselésére az egyház nem kötelezhető.

Az épület kijavítása már megtörtént, e tárgyban intézkedés szüksége nem forog fenn.

A meszeltetés költsége tárgyában a presbiterium nem határozott, mert a panaszos tanító ezen kérésével nem fordult hozzá s így ezen ügy első sorban az illetékes helyi hatóság intézkedési körébe tartozik.

Ügyész az ítéletben megnyugszik. Ezután a bíróság elnöke elrendeli, hogy a jelen nem volt feleknek az ítélet hiteles kiadmánya kézbesíttessék.

K. m. f. Balog Ambrus lelkészi elnök. Dr. Balogh Elek világi elnök. Szabó István jegyzőkönyvvezető.

119. *Jegyzőkönyv.* Felvétetett Nagyszalontán, 1912. évi szeptember hó 12-én a nagyszalontai református egyházmegyei bíróságnak, mint rendes fegyelmi bíróságnak a Bodnár Lajos cserméi lelkész panaszos által Nagy József cserméi gondnok panaszlott ellen emelt panaszos ügyben tartott tárgyalásáról.

Jelen voltak : a bíróság részéről : Balog Ambrus esperes, mint tárgyalást vezető elnök, dr. Balogh Elek mint helyettes társelnök, Fábián Lajos, Nagy Imre, Böszörményi Lajos, gróf Tisza Kálmán, Hadházy Kálmán, Szabó István és Csécsi Imre tanácsbírák ; ügyészség részéről : dr. Szarka Sándor ; jegyző : Szabó Lajos ; felek részéről : Bodnár Lajos panaszos meghatalmazott képviselője : Benedek Pál cserméi helyettes lelkész.

Tárgyalás alatt van a Bodnár Lajos cserméi lelkész által Nagy József cserméi gondnok ellen emelt panasz, mint fegyelmi bírósági ügy.

Elnök az ülést megnyitja, az V. t.-c. 51. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait nyilatkozásra, hogy nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset ?

Nem forog fenn.

Felek részéről Benedek Pál, mint Bodnár Lajos panaszos képviselője érdekeltségi kifogást emel Hadházy Kálmán tanácsbíró ellen, mivel szerinte nevezett tanácsbíró, mint Bodnár Lajos

fegyelmi ügyében eljárt vizsgálóbíró panaszossal szemben elfogult, amennyiben csak a vád tanúit hallgatta ki, a védelmét pedig nem.

A bíróság zárt tanácskozásban megállapítja az érdekeltségi kifogás alaptalan voltát és nyilt ülésben kihirdeti elnök a bíróság végzését, mely szerint Benedek Pált, mint panaszos képviselőjét Hadházy Kálmán tanácsbíró ellen emelt érdekeltségi kifogásával elutasítja.

Illetékességi kifogást senki nem emelt.

Elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

Elnök konstatálja, hogy a feleket szabályszerűen megidézte.

Elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Csécsi Imre előadó ismerteti az ügy állását. Ennek megtörténte után elnök felhívja Benedek Pált, mint panaszos jelenvolt képviselőjét, hogy az ügyre vonatkozó állításait és bizonyítékait terjessze elő.

Benedek Pál, mint panaszos képviselője hosszú beszédben panaszlott ellen újabb bizonyítékokat felhozni nem tud. Kéri Nagy József gondnoknak, mint panaszlottnak, hivatali állásából való elmozdítását kimondani.

Nagy József gondnok panaszlott bíróságunk elnökségéhez intézett, szeptember 9-én kelt levelében tagadja a terhére rótt cselekményt, csatolja lelkész levelét, mellyel igazolni kívánja, hogy a kérdéses napon nem önszántából ment el lelkész lakására, hanem lelkész egyenes hívására.

Dr. Szarka Sándor ügyész indítványát fenntartja s kéri a bíróságot, hogy panaszlottat az ellene emelt panaszos ügyben mondja ki vétkesnek, de tekintettel a nagyszámú enyhítő körülményre, a legenyhébb büntetésben részesítse.

Elnök a tárgyalást berekeszti, zárt tanácskozás után nyilt ülésben kihirdeti a bíróság szótöbbséggel hozott következő

ítéletét:

A nagyszalontai református egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság a Nagy József cserméi református gondnok ellen Bodnár Lajos lelkész által emelt panasznak helyt adva, Nagy József gondnokot az Egyházi Törvények V. t.-c. 34. §-a A/7. pontja értelmében vétkesnek nyilvánítja, őt az V. t.-c. 35. §-a a) pontja alapján *rosszalásra* ítéli.

Indokolás:

A panaszhoz mellékelt bírósági ítéletekből kitűnik, hogy Nagy Józsefet a borosjenői kir. járásbíróság magánlaksértésért és becsü-

letsértésért elítélte s ezt az ítéletet az aradi kir. törvényszék helybenhagyta. Mindkét ítélet felfüggeszti a büntetés végrehajtását 3 évi próba időre, de vádban hangoztatott magánlaksértést és becsületsértést tényként megállapítja a tanúk vallomása alapján.

A jelzett ítéletekből megállapítja bíróságunk, hogy gondnok az E. T. V. t.-c. 34. §. A/7. pontja szerint minősülő, állami törvényekbe ütköző vétséget követett el lelkésszel szemben s e vétségért a panasz alapján büntetni kellett.

Azonban a büntetés mérvének megállapításánál tekintettel volt bíróságunk arra, hogy Nagy Józsefet az enyhitő körülmények figyelembe vételevel a világi bíróság is enyhén, csak feltételesen, a büntetés végrehajtásának felfüggesztésével ítélte el, valamint arra is, hogy a panaszban említett eset alkalmával panaszlott a már ismert körülmények miatt erős felindulásban volt s hogy ebből a szomorú esetből fejlődött ki tulajdonképen az az ügy, melynek eredményéül lelkész már két egyházi bíróság előtt hivatalától való elmozditásra ítéltetett, hivatala gyakorlásától felfüggesztetett. Ez okok miatt alkalmazta bíróságunk az V. t.-c. 35. §-a a) pontja értelmében a legenyhébb büntetést: a *rosszalást.*

Mivel előzetes vizsgálat szüksége fenn nem forgott, eljárási költségek tekintetében rendelkezni nem kellett.

Elnök megállapítja, hogy az ítélet kihirdetésénél a fenn megnevezett fél jelen volt.

Elnök felhívja panaszos képviselőjét nyilatkozni, hogy megnyugszik-e az ítéletben, vagy felebbez?

Panaszos képviselője: Benedek Pál helyettes lelkész súlyosbitásért felebbez, egyszersmind kéri a bíróságot, hogy nagy József elítélt gondnokot az ő részére 30 K költség megtérítésében marasztalja el és hogy az ítéletet panaszossal irásban közölje a bíróság.

Elnök a panaszos képviselőjének a panaszlott ellen a költségek megtérítésére vonatkozó kérelme tárgyában zárt ülést rendel el és nyilt ülésen kihirdeti a bíróság egyhangúlag hozott

végzését,

melyszerint a panaszos képviselőjét a költségek megtérítésére vonatkozó kérelmével elútasitja.

Indokolás:

E fegyelmi ügyben a vádat az egyházmegyei ügyész hivatalból képviseli s igy panaszosnak, vagy képviselőjének a tárgyaláson megjelenni nem volt kötelessége s ha ott mégis megjelent, vagy magát képviseltette, az ezzel járó költségeket sajátjából tartozik fedezni.

Ügyész az ítéletben megnyugszik.

Elnök elrendeli, hogy az ítélet hiteles kiadmánya Bodnár Lajos panaszosnak és Nagy József panaszlottnak kézbesíttessék.

Elnök felhívja panaszlott képviselőjét, hogy felebbezését a mai naptól számítva törvényes határidőn belül adja be bíróságunk elnökéhez.

Kelt mint fenn. Balog Ambrus lelkészi elnök. Dr. Balogh Elek világi elnök. Szabó Lajos jegyzőkönyvvezető.

A közgyűlés jegyzőkönyvét hitelesítette a 115. szám alatt kiküldött jegyzőkönyvhitelesítő bizottság;

a bírósági űlés jegyzőkönyvét hitelesítette az egyházmegyei bíróság elnöksége.

*

Ezen 63—119. szám közül jegyzette:

Szabó István lelkészi főjegyző a 63., 64., 65., 66., 67., 68., 74., 75., 80., 81., 84., 85., 86., 88., 111., 114., 115., 116., 118. számokat.

Fogarassy Bálint lelkészi aljegyző a 76., 77., 94., 95., 96., 97., 98., 99., 100., 101., 102., 103., 104., 105., 106., 107., 108., 109., 110., 113. számokat.

Tatár Balázs világi főjegyző a 73., 82., 83., 87., 90., 92., 93., 117. számokat.

Szabó Lajos világi aljegyző a 69., 70., 71/b), 78., 79., 89., 91., 112., 119. számokat.

Kassay Béla tanügyi bizottsági előadó a 71/a) számot.

Perecz István számvevőszéki előadó a 72. számot.

Mindezen számoknak — a bírósági ügyek kivételével — az illetők előadói is voltak.

*

TÁRGYMUTATÓ.

I. Közgyűlési ügyek.

Imádság és a közgyűlés megnyitása után :
63. A gyűlés képviselőinek igazolása. Sz. I.
64. Jelentés a meg nem jelenő tagokról. Sz. I.
65. A tanácskozás sorrendjének megállapítása. Sz. I.
66. Esperesi jelentés a törvényszerű egyházlátogatásról. Sz. I.
67. Esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről. Sz. I.
68. Esperesi jelentés a skontro ügyekről. Sz. I.
69. Esperesi számadás a továbbított pénzekről. Sz. L.
70. Jelentkező tanítók és tanítónők eskütétele. Sz. L.
71a. A tanügyi bizottság jelentése. K. B.
71b. A tanügyi bizottság jelentése. (Tanítók segélyző pénztára) Sz. L.
72. A számvevőszék jelentése. P. I.
73. Berekböszörményi rendkívüli egyházi adó. T. B.
74. Veress Károly egyházmegyei építőszakértő lemondása. Sz. I.
75. Szabó Lajos építőszakértő megválasztása. Sz. I.
76. A pécskai leányegyház megalakulása. F. B.
77. Missiói kimutatások a vallástanítást illetőleg. F. B.
78. Feketetóti lelkész Kézy Ignác megválasztása. Sz. L.
79. Bélzeréndi lelkész Igyártó Sándor megválasztása. Sz. L.
80. Könyves János a m.-csékei felügyelő-lelkészségről lemond. Sz. I.
81. Belényesújlaki lelkész káplántartási átalányt kér. Sz. I.
82. Szentleányfalvai telekkönyvi kiigazítás. T. B.
83. Egyházmegyei tanító-egylet és segélyegylet eggyéolvadása, fusio. T. B.
Nagyváradi tanítónőképző igazgatótanácsának jegyzőkönyvei :
84. *a*) Az évi hozzájárulás felemelése. Sz. I.
85. *b*) Költségelőirányzat 1912. évre. Sz. I.
86. *c*) Igazgatótanácsba tagok választása. Sz. I.
87. Körösnagyharsány 1500 K kölcsöne. T. B.
88. Magyarremete 800 K rendkívüli adókivetése. Sz. I.
89. Nagyzeréndi IV-ik iskola ügye. Sz. L.
90. Mezőgyáni lelkészi földek 10 évre bérbeadása. T. B.
91. Hegyessy Gergely és Győrössy István zsadányi tanítók díjlevelei. Sz. L.
92. Tenkei fáskert-alap alapító-levele. Tatár B.
93. Arató Lajos komádii tanító önkéntességi ügye. T. B.
94. Rendes államsegélykérvények : Illyei felügyelő lelkész, illyei vallástanító ; Gyorok, Magyarremete, Radnalippa, Török Pál, Szinte, Szapáryliget, Tőzmiske, Sípos János, Csermő, Tóth Lajos. F. B.
95. Magyarremete református segélyegyleti segélyt kér. F. B.
96. Pankota református segélyegyleti segélyt kér. F. B.
97. Radnalippa református segélyegyleti segélyt kér. F. B.
98. Magyarcséke református segélyegyleti segélyt kér. F. B.

99. Szinte református segélyegyleti segélyt kér. F. B.
100. Kisháza és Tenkeszéplak ref. segélyegyleti segélyt kér. F. B.
101. Csermő református segélyegyleti segélyt kér. F. B.
102. Pankota közalapi egyszersmindenkori segélyt kér. F. B.
103. Várasfenes közalapi egyszersmindenkori segélyt kér. F. B.
104. Feketetót közalapi egyszersmindenkori segélyt kér. F. B.
105. Köröstárkány közalapi tőkekamatsegélyt kér. F. B.
106. Ágya közalapi tőkekamatsegélyt kér. F. B.
107. Várasfenes közalapi tőkekamatsegélyt kér. F. B.
108. Köröstárkány népiskolai tőkesegélyt kér. F. B.
109. Szinte Gusztáv Adolf-egyleti segélyt kér. F. B.
110. Feketetót Gusztáv Adolf-egyleti segélyt kér. F. B.
111. Ladányi J. mezőgyáni presbiter felebbezése. Sz. I.
112. Egyházmegyei tanítóegyesület számadása. Sz. L.
113. Erdőhegyi missziói lelkész jelentése Meggyesegyháza. F. B.
114. Lengyel Imre kedvezményes vasúti jegy iránti kérvénye. Sz. I.
115. Hitelesítők küldése. Sz. I.

II. Bírósági ügyek.

116. Időszaki tanács megalakulása. Sz. I.
117. Asztalos F. és Kutasi F. tanítók a berekböszörményi presbiterium ellen. T. B.
118. Asztalos F. tanító a berekböszörményi presbiterium ellen. Sz. I.
119. Bodnár Lajos Nagy József csermői egyházgondnok ellen. Sz. L.